Poštnina plačana v gotovini

Leto XXI., št. 9 — Ljubljana, torek 13. januarja 1942-XX — Cena cent. 70

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42
Računi pri poštnem čekovnem zavodu: Ljubljana št. 17.749

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva ima Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno L. 12.— za inozemstvo pa L. 22.80

Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica štev. 5, telefon 31-22, 31-23, 31-24

Rokopisi se ne vračajo

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano

Intensa attività aerea

Gli aeroporti nemici di Gambut e Agedabia bombardati 5 aerei abbattuti — Continui attacchi contro Malta

Il Quartier generale delle forze armate comunica in data di 12 gennaio il segnento bolletino di guerra No. 589:

Sui fronti della Cirenaica scontri di pattuglia.

L'aviazione italo-tedesca ha esplicato intensa attività attaccando gli aeroporti nemici di Gambut e Agedabia, ove numerosi velivoli al suolo sono stati gravemente danneggiati, mitragliando a volo radente truppe in movimento ed in sosta, bombardando formazioni di carri armati e di automezzi.

Tre »Curtiss« e un »Hurricane« risultano abbattuti dalla caccia garmanica.

L'isola di Malta è stata obiettivo di continuati attacchi aerei.

Živahno delovanje letal

Sovražni letališči pri Gambutu in Agedabiji bombardirani — 5 letal sestreljenih — Neprestani letalski napadi na Malto

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 12. jan. naslednje 589. vojno poročilo:

Na bojiščih v Cirenaiki spopadi patrol.

Italijanska in nemška letala so razvijala živahno delovanje in napadala sovražna letališča pri Gambutu in Agedabiji, kjer je bilo mnogo letal hudo poškodovanih na tleh ter s strojnicami v nizkih poletih obstreljevala čete in kolone na pohodu. Bombardirala so oddelke tankov in drugih motornih vozil.

Nemški lovci so sestrelili tri letala tipa Curtiss in eno letalo tipa Hurricane.

Otok Malta so letala ponovno napadla.

Boji na srednjem odseku in v Valdajskem gričevju

Junaški podvig izvidniškega oddelka na Krimu — Obstreljevanje Dovra — Uspehi podmornic — Angleške letalske izgube

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 12. jan. Vrhovno poveljništvo nemških oboroženih sil je objavilo danes naslednje vojno poročilo:

Na vzhodnem bojišču se nadaljujejo boji na srednjem odseku in na Valdajskem področju. Na ostalih odsekih bojišča nikakih bistveno važnih bojev.

Daljnosrelna baterija vojne mornarice je obstreljevala Dover. Učinki obstreljevanja so bili ugotovljeni.

Podmornice so potopile angleški rušilec na Atlantskem oceanu, drugega so torpedirala na Sredozemskem morju.

V severni Afriki živahno izvidniško delovanje. Nemška bojna letala so bombardirala cirenaiško obalno cesto in britanska letališča na otoku Malti.

V času od 1. do 10. januarja so britanske letalske sile izgubile 42 aparatov. Od teh je bilo sestreljenih 19 nad Sredozemskim morjem in v severni Afriki. Ob istem času je bilo v borbi proti Veliki Britaniji izgubljenih 9 nemških letal.

Pri sovjetskih izkrcevalnih operacijah v Jevpatoriji na Krimu, ki so bile omenjene v službenem vojnem poročilu dne 7. januarja, je v srditih pouličnih bojih od nše do hiše obležalo na bojišču 600 mrtvih vojakov in 1300 partizanov. Ujeti so bili 203 ljudje. Ta uspeh je treba posebej pripisati podpolkovniku von Boddienu, ki je kot poveljnik izvidniškega oddelka neke pehotne divizije odločno zagrabil nasprotnika in je v tej borbi tudi padel. Vodja in vrhovni poveljnik oboroženih sil je pogumnega častnika naknadno odlikoval s hrastovim listom k viteškemu križu železnega križa.

S finskega bojišča

Helsinki, 12. jan. s. Finsko vojno poročilo pravi med drugim: Na bojišču na ožini pri Aunusu, so bile v srditih bojih, ki so trajali več dni, sovjetske čete v premoči. V zadnjih 24 urah pa so se boji zaključili s porazom sovjetov, ki so na enem samem odseku izgubili zelo važno utrjeno oporišče ob ožini Aunus s 120 utrdbami. Na bojišču je obležalo mnogo sovjetskih vojakov. Samo na snegu so jih Finci našli okoli 400, toda neprimerno večje število jih je še pod snegom. Na nekem drugem odseku istega bojišča so Finci osvojili nadaljnjih 30 utrdb, v katerih je padlo 250 sovjetskih vojakov.

V vzhodni Kareliji nadaljujejo finske čete z čiščenjem južnega odseka, kjer so sovražni oddelki na begu. Odbiti so bili nekateri lokalni napadi. Na drugih odsekih istega bojišča je bilo delovanje topništva in patrol živahno na obeh straneh.

V zadnjih 24 urah je prišlo do dveh letalskih spopadov, ki sta se zaključila z zmago finskih sil. Ob južnem izlivu Stalinovega kanala v Onego so štirje finski lovci odločno napadli 6 hitrih sovjetskih lovcev tipa Mig in jih 4 sestrelili medtem kosta ostala dva, močno poškodovana, pobegnila. Neka druga skupina finskih letal se je tam v bližini spopadla z štirikrat močnejšo sovjetsko skupino in sestrelila 3 najnovejša sovjetska lovska letala. Skupina ruskih bombnikov, ki je na južnem odseku vzhodnega bojišča poskušala napasti finske črte, je bila takoj napadena od finskih lovcev, ki so sovjetske bombnike pognali v beg. Sestrelili so eno sovražno letalo. Finci v vseh teh spopadih niso izgubili nobenega letala.

Finski ranjenci na Švedskem

Stockholm, 12. jan. d. Na krovu švedske bolniške ladje »Prins Carl« je prispel v Stokcholm prvi kontingent finskih ranjencev in invalidov, skupno 97 finskih vojakov v starosti med 20 in 30 leti. Nadaljnjih kontingentov pričakujejo v sredo in prihodnjo soboto. Švedski Rdeči križ bo na svoje stroške sprejel 45 finskih vojakov in častnikov ter jih porazmestil po stockholmskih bolnicah in sanatorijih kakor tudi po zdravstvenih domovih v okolici mesta.

Angleška korvetna ladja potopljena

Stockholm, 12. jan. d. Iz Londona javljajo, da je britanska admiraliteta v nedeljo zvečer službeno objavila izgubo korvetne ladje »Salvia«, ki ji je poveljeval poročnik J. I. Miller. Poročilo britanske admiralitete ne navaja niti kraja niti orožja, s katerim je bila potopljena britanska vojna ladja. Glede na to, da poročilo admiralitete ne omenja, kakor običajno, števila rešenih mornarjev, se lahko sklepa, da je utonila vsa posadka ladje.

Bombe na angleško luko

Berlin, 12. jan. d. S pristojnega nemškega vojaškega mesta javljajo, da so nemška borbena letala preteklo noč bombardirala neko angleško luko na obali Rokavskega preliva.

Beg nemških ujetnikov iz Anglije

Stockholm, 12. jan. u. »Aftonbladet« je objavil v poročilu svojega londonskega poročevalca, da sta pred dnevi dva nemška letalca zbežala iz angleškega ujetništva. Prikradla sta se na neko vojaško letališče, se v naglici polastila angleškega letala in z njim nemoteno zbežala čez Rokavski preliv. Vest o tem je znatno vznemirila angleško javnost.

Nemška zbirka za fronto

Berin, 12. jan. d. Včeraj je bilo zaključeno zbiranje volnenega blaga in zimske obleke za čete na vzhodnem bojišču. Po doslej zbranih podatkih je bilo nabranih nad 56 milijonov komadov raznovrstnega volnenega blaga in oblačil.

Nizozemci v sklopu družine germanskih narodov

Berlin, 12. jan. u. Agencija »Dienst aus Deutschland« beleži in opozarja obenem na več člankov v haaških listih, iz katerih izhaja, da Nemčija ne namerava spremeniti Nizozemske v poseben protektorat ali gubernijo, še najmanj pa v kako kolonijo. Nemčija bo smatrala Nizozemsko za svoboden narodno-socialističen rod, ki bo integralno pripadal veliki germanski družini. Užival bo vse prednosti iskrenega prijateljstva in tovariškega sodelovanja z Nemci.

Zaprisega prvih hrvatskih nabornikov

Zagreb, 12. jan. s. Včeraj se je izvršila svečana zaprisega rekrutov zagrebške garnizije. Pri tej priliki je general Stancer, ki je pregledal častno četo, imel navdušen govor.

Stroga kazen za verižnike v Franciji

Pariz, 12. jan. d. V zvezi z energično akcijo francoskih oblastev proti podtalni trgovini je pariško državno sodišče obsodilo na zelo hude kazni dva Žida, ki sta razpečala za 27 milijonov frankov blaga. Neki njun pomočnik, s katerega imenom sta Žida zakrivala svoje posle, je bil kaznovan na 20 let prisilnega dela in 1.2 milijona frankov globe. Žid Haymann je bil obsojen na 15 let prisilnega dela ter 1.2 milijona frankov globe, drugi Žid Oppenheimer, ki je igral le podrejeno vlogo, pa na 5 let ječe in četrt milijona frankov globe.

Na Malaji nezadržno naprej

Padec glavnega mesta zveze malajskih držav — Tudi poslednje pomorsko oporišče na Luzonu izvojevano — Nova vdora v Nizozemsko vzhodno Indijo

Šanghaj, 12. jan. d. O silovitih japonskih ofenzivnih sunkih na Malajskem polotoku je bilo včeraj v Singapuru objavljeno le, »da je položaj v Malaji zelo nejasen.« Iz Singapura nadalje poročajo o postopnem pregrupiranju britanskih oboroženih sil po najnovejših umikih, ki so postali za britanske čete nujni spričo naraščajočega japonskega pritiska proti jugu. Takšno obeleževanje britanskega umika se lahko tolmači tako, da se splošni angleški umik z vseh odsekov bojišča na Malajskem polotoku nadaljuje.

Singapurske vesti nadalje pravijo, da britanske čete še nimajo nikakega stika z japonskimi oddelki, ki so se nedavno izkrcali na vzhodni obali Malaje. Iz teh in drugih sličnih vesti sledi, da neprestana japonska izkrcavanja tako na vzhodni kakor tudi na zapadni obali Malaje Angležem ne dopuščajo, da bi mogli vse svoje oborožene sile koncentrirati na eni sami točki svojega obrambnega sistema. Nasprotno morajo angleške čete neprestano stražiti vzhodno in zapadno malajsko obalo, da so njih razpoložljivi vojaški oddelki tako zelo raztreseni po vsem obširnem vojnem področju, da na nobeni točki niso dovolj močne za kako večjo protiakcijo, ki naj bi zadržala japonsko napredovanje. Vse iz angleških virov semkaj dospele vesti zmerom znova naglašajo, da so angleški vojaki, ki so od 8. decembra dalje neprestano v borbi, že pri kraju s svojo fizično odpornostjo. Vojaštvo je docela izčrpano in množe se primeri, da vojaki sredi borbe zaspe.

Zasedba Kuala Lumpura

Kuala Lumpur, 12. jan. (Domej.) S pristojnega japonskega vojaškega mesta se je izvedelo, da so japonske čete včeraj opoldne prodrle tudi še v zapadni del mesta Kuala Lumpur. Okupacija vsega mesta je bila dovršena ob 18.30 zvečer. Japonska zastava zdaj vihra nad prestolnico federacije malajskih držav.

Tokio, 12. jan. (Domej.) Japonski generalni štab objavlja ob 13.15 v posebnem poročilu, da so japonski sprednji oddelki, ki prodirajo od zapadne malajske obale, včeraj vkorakali v prestolnico federativnih malajskih držav Kuala Lumpur.

Strateški in gospodarski pomen Kuala Lumpura

Tokio, 12. jan. (Domej). Japonski službeni krogi naglašajo v svojih komentarjih o popolni okupaciji prestolnice federacije malajskih držav Kuala Lumpura, da se je s tem zrušila poslednja sovražna postojanka, ki je bila važna za obrambo Singapura. Japonskim četam se je s tem zelo olajšalo nadaljnje prodiranje v smeri proti Singapuru. Nepričakovano nagli padec tega mesta, ki pomeni ključno postojanko v vsem obrambnem sistemu Malajskega polotoka in ki leži na strateško ugodni točki v osrednjem delu Malaje, samo še jasneje odkriva moč in udarnost japonskih oboroženih sil, za katere so voditelji britanske obrambe še nedavno izjavljali, da jih bodo z vso odločnostjo ustavili pri Kuala Lumpuru. V merodajnih japonskih krogih pripominjajo, da so prestrezale poglavitno silo japonskih napadov avstralske čete, ki pa so se morale slednjič umakniti pod pritiskom nezadržne japonske ofenzive.

V poučenih japonskih krogih opozarjajo tudi na gospodarski pomen Kuala Lumpura, ki je po svoji velikosti drugo največje mesto na Malajskem polotoku šteje nad 200.000 prebivalcev. Večino prebivalstva in zlasti njegov trgovski element tvorijo Kitajci, veliko pa je tudi število Indijcev, dočim živi v mestu le 250 Japoncev. Poleg Kuala Lumpura je zelo bogat rudnik bakra, ki je bil prej last amer. industrijske družbe »Yukon Gold Company«.

Na Celebesu in Tarakanu

Rim, 12. jan. s. Angleška poluradna agencija poroča, da je Japonska pričela z invazijo v Nizozemsko Indijo in z izkrcanjem čet na otoku Tarakanu, ki je središče petrolejske proizvodnje, dalje severno od Bornea, in na treh točkah Minahase, severno od Celebov. Po včeraj objavljenem poročilu se je močna japonska transportna mornarica ob spremstvu križark približala Tarakanu in je ponoči izkrcala čete. Poročilo pravi tudi o izkrcanju na Celebesu in dodaje, da se pričakuje na podrobnejše informacije.

Napad na otok Tutuilo

Šanghaj, 12. jan. d. Po semkaj dospelih informacijah, je bilo v Ameriki službeno objavljeno, da je japonska mornarica napadla otok Tutuila, ki spada v skupno otočja Samoa vzhodno od Avstralije. Ameriško poročilo pravi, da je napad izvršila neka manjša japonska bojna ladja, ter trdi, da pri obstreljevanju ni napravila večje škode.

Šanghaj, 12. jan. d. Avstralsko mornariško ministrstvo je očitno pod vtisom japonskega napada na ameriški otok Tutuilo v otočju Samoa v ponedeljek objavilo, da so na poti ameriška in angleška ojačenja, s katerimi bodo okrepljene posadke na oporiščih, ki branijo Avstralijo. V objavi avstralskega mornariškega ministrstva je še rečeno, da so ojačenja, ki so zdaj na poti na ta oporišča, dovolj močna, da bodo lahko kljubovala vsakemu bodočemu napadu na ta oporišča. Japonski napad na otok Tutuilo je bil izvršen v noči od sobote na nedeljo.

Japonci zavzeli Olangapo

Tokio, 12. jan. (Domej) Japonski generalni štab je objavil danes ob 12.30 v posebnem poročilu, da so japonske oborožene sile v soboto zasedle sovražno oporišče Olangapo ob vzhodni obali zaliva Subic na filipinskem polotoku Batangu.

Tokio, 12. jan. d. Po poročilu, ki ga je japonski generalni štab davi objavil, so japonske oborožene sile v nedeljo dopoldne zavzele važno sovražno mornariško oporišče Olangapo na vzhodnem delu zaliva Subic, 60 milj daleč od Manile. To oporišče na polotoku Batangu je služilo predvsem podmornicam ameriškega vojnega brodovja v Aziji. Oporišče ima celo plavajoče doke, v katerih je mogoče popravljati tudi 12.000tonsko vojne ladje.

Hkrati s tem poročilom je japonski glavni stan objavil, da so včeraj dopoldne japonske prednje čete z obale zapadne Malaje vkorakale v mesto Kuala Lumpur.

Boji na Batangu

Tokio, 12. jan. u. Japonske sile, ki operirajo na Filipinskem otočju, so sprožile generalno ofenzivo proti polotoku Batangu, ki na zapadni strani omejuje Manilski zaliv. Po dosedanjih vesteh jim je uspelo prodreti skozi prvo ameriško obrambno črto. Ameriška 31. divizija pa razpolaga še z več tisoč ljudmi in betonskimi trdnjavami, v katerih lahko vzdrži dolgo obleganje, toda japonski pritisk postaja zmerom jačji. Glavne težave povzročajo močvirja in hudourniki, preko katerih ni mostov. Japonske pomorske sile so med tem blokirale ameriške ladje v batanških pristaniščih, ki se spričo naglega vdora Japoncev na Filipine niso mogli pravočasno umakniti z otočja.

Od pričetka operacij na Filipinskih otočjih so japonske oborožene sile uničile 155 sovražnih letal, med njimi 17 težkih bombnikov in 40 lovcev tipa Curtiss.

Filipinska revolucionarja v japonski službi

Tokio, 12. jan. (Domej) Na današnji tiskovni konferenci je službeni zastopnik japonskega informacijskega urada Hori potrdil vest, da sta filipinski revolucionar Artemio Recarde, ki je zadnjih 40 let živel v pregnanstvu na Japonskem, in njegov sodelavec Emilio Aguinaldo odpotovala iz Jokohame na Filipine. Nadalje je Hori izjavil, da se je Artemio Recarde ponudil Japoncem v službo ter da so japonska oblastva njegovo ponudbo sprejela. Pripomnil pa je, da je težko reči, kako utegne njegovo politično stališče vplivati na organizacijo bodoče filipinske vlade. Na vprašanje novinarjev, kaj je z vestmi, da se je ponudil za sodelovanje z Japonci tudi Aguinaldo, je Hori odvrnil, da glede tega nima na razpolago nikakih informacij.

Sodelovanje tudi z Malajci

Tokio, 12. jan. d. Službeni zastopnik japonskega informacijskega urada Hori je na današnji tiskovni konferenci odklonil odgovor na vprašanje tujih novinarjev, ali se Japonska namerava pogajati s sultani posameznih malajskih držav za sodelovanje. Pripomnil je: »Na to vam ne moremo odgovoriti, toda zdi se mi, da bodo malajski princi pripravljeni na sodelovanje z Japonci.« Na vprašanje glede stališča manilskega župana J. B. Vargasa napram Japonski na eni ter Zedinjenim državam na drugi strani je Hori predstavnikom tiska zagotovil, da so japonska oblastva v polni meri vpoštevala Vargasovo bivše stališče v činu manilskega župana, pripomnil pa je, da smatra njegovo sedanje stališče in odločitev za važnejše. Na vprašanje novinarjev, ali se Sergio Osmena, podpredsednik Filipinov, sam stavil na razpolago japonski oblastvom, je Hori odvrnil: »Glede tega nimam pri roki nikakih službenih informacij.«

Nov letalski napad na Rangun

Šanghaj, 12. jan. d. Iz Ranguna službeno poročajo, da so japonska letala v noči od sobote na nedeljo kmalu po polnoči ponovno hudo napadla Rangun. V poročilu je rečeno, da je bil Rangun alarmiran, vendar se japonska letala nad samim mestom niso pojavila. Bombardirala so mestno okolico.

Organizacija pomorskega prometa

Tokio, 11. jan. s. Da bi se olajšali pomorski prevozi v vode zasedenih področij in da bi se moglo ustreči zahtevam vojnega razvoja v vzhodni Aziji, bo ustanovljena posebna paroplovna družba za južne predele, ki jo bodo ustanovili člani zveze za sabotažno plovbo. Začetni kapital nove družbe, ki bo oskrbovala promet v vodah Malaje, Filipinov in Bornea, bo znašal 10 milijonov jenov.

Zavarovanje vzhodne Azije

Japonski vojaški strokovnjak o taktičnih osnovah japonskih zmag in obrambi izvojevanega ozemlja

Tokio, 12. jan. s. Vse radijske postaje Vzhodne Azije so oddajale poročilo zastopnika pomorske postaje imperialnega glavnega stana kapitana Hiraida o vojaškem položaju. Kapitan Hiraide je najprej dejal, da je bilo za potek vojnih operacij odločilno dejstvo, da Zedinjene države niso predvidevale napada na Havajsko otočje in izgube svojega brodovja v Pearlu Harbouru. Ta izguba je bila tem pomembnejša, ker je šlo za brodovje, ki bi moralo biti steber predvidene obkolitve Japonske. Japonsko prodiranje proti jugu se je izvršilo po načrtih, čim so bili v Saigonu in Bangkoku doseženi politični in vojaški dogovori, ki so nevtralizirali sleherno britansko grožnjo iz Birme in z Malajskega polotoka.

Ko je bila z zasedbo Hongkonga odstranjena poslednja nevarnost z boka, so bile v najkrajšem času pripravljene odskočnice na več mestih obale operacijskega področja. Na prvem mestu je treba tu omeniti japonsko odskočnico v manilskem zalivu. Nekatere ameriške ladje, ki so se hotele izogniti blokadi, so se skušale rešiti proti Nizozemski vzhodni Indiji ali Havajskemu otočju, toda japonske podmornice so jih potopile, kakor n. pr. nosilko letal »Herron« in drugo nosilko letal »Langley« ter dve podmornici.

Pri nadaljevanju svojih operacij, ki so se že pričele ali se pripravljajo v smeri proti Singapuru in na britanskem Borneu kakor tudi na področju med Sumatro in Novo Gvinejo, računa lahko Japonska z neizčrpnimi rezervami. Nobenega dvoma ni, da bo Anglija s svojimi najemniškimi četami popolnoma poražena. Nova obrambna črta, o kateri govore v Angliji in Zedinjenih državah, se praktično kaže samo v brezupnem odporu v Nizozemski vzhodni Indiji, kamor so se zatekli ostanki poraženih čet ne Malajskem polotoku in na Filipinih.

Nadaljevanje na 2. strani

Japonsko vrhovno poveljstvo si je postavilo za svoj glavni cilj osvoboditev vse vzhodne Azije od slehernega tujega vpliva. To pa zahteva, da se ustvarijo varnostna področja tudi v smeri proti Indijskemu oceanu in proti sami Indiji, torej v smeri proti Birmi. Ta varnostna področja morajo onemogočiti sleherno ofenzivo sovražnika, ki se opira na čungkinško vojsko. Glede Amerike je dala Japonska povsem jasno razumeti, da ne bo dovolila, da bi se Zedinjene države vmešavale v zadeve vzhodne Azije.

Ob zaključku je kapitan Hiraide izjavil, da je Japonska s porazom angleških in ameriških pomorskih sil na obsežnem operacijskem področju med Ameriko in Indijskim oceanom dosegla ne samo popolno premoč na morju, temveč tudi nadzorstvo nad važnimi potmi na Pacifiku, mimo Havajskega otočja in Singapura. To pa pomeni, da niti Zedinjene države niti Velika Britanija ne bodo mogle več aktivno poseči v razvoj dogodkov na Pacifiku ali zaustaviti nastanek novega reda v vzhodni Aziji, kakršnega si želi Japonska. Ta razvoj je omogočila strategija na svetovne razdalje, ki jo vodi os in ki sili sovražnika, da drobi svoje sile, pa mu ne dovoljuje, da bi jih po svoje razmeščal.

Omejeno področje Wavellovega poveljstva

Rim, 12. jan. u. V angleški spodnji zbornici je bilo objavljeno, da področje Wavellovega poveljstva ne obsega Indije ne Avstralije. Nevtralnih opazovalcev ta objava ni presenetila, ker je Avstralija stvarno spričo svoje nove vojaške zveze z zedinjenimi državami prešla že pod vojaško kontrolo in vodstvo Američanov.

Nezadovoljstvo v Angliji

Stockholm, 12. jan. s. Ogorčenje nad izjavo majorja Attleea v spodnji zbornici je v zadnjih 24 urah še bolj narastlo, kakor poroča londonski dopisnik švedskega lista »Dagens Nyheter«. Angleško javno mnenje smatra na splošno, da so ga britanski vojaški šefi, ki so dolgo prikrivali resen položaj na Malajskem polotoku, prevarili. List »Manchester Guardian« piše: Položaj na Daljnem vzhodu je neprimerno bolj katastrofalen, kakor bi se to zdelo. Vojaški strokovnjaki pa so posebno ogorčeni zaradi dejstva, da se vlada izgublja v novih praznih razpravah in sestavlja ogromne načrte za bodočnost, ni pa doslej rešila najbolj perečega vprašanja preureditve obrambnega sistema letališč, za katerih izgubo pripisujejo odgovornost britanski vojski.

Nemški narod za svojo vojsko

„Das Reich" o žrtvah za vojake na vzhodnem bojišču — Nemški narod ne bo dal iz rok, kar si je doslej priboril s tolikimi žrtvami

Berlin, 12. jan. u. Znani tednik »Das Reich« je objavil zanimiv članek, v katerem razpravlja o položaju na vzhodnem bojišču. List postavlja na laž nesmiselne trditve angleške in ameriške propagande o nekih sovjetskih uspehih.

Nato pravi: Stalin, ki izrablja do kraja rezerve 180milijonskega naroda, meče v borbo vedno nove množice ljudi. Sovjetska industrija, ki služi vsa vojnim svrham, ojačuje svojo produkcijo do vrhunca. Z naše strani je treba reagirati s še večjim vojnim in industrijskim potencialom, kakršnega Nemčija doslej še ni dosegla. Treba je vedeti, da so milijoni nemških vojakov v deželi, kjer ni niti najelementarnejših stvari, kjer ni sploh nič in kamor je treba uvažati dobesedno celo sol in vžigalice. Potrebe na vzhodu so ogromne tako glede oskrbe kakor glede opreme. Neizbežno je, da se te potrebe občutijo tudi na notranji fronti.

Ta se mora odreči vsemu, kar je odveč. Vsak podjetnik, velik ali majhen, si mora izprašati vest in se vprašati, ali je za nadaljevanje njegovega podjetja nujno potrebno vse osebje, ki ga ima sedaj na razpolago. Z malo dobre volje je mogoče opraviti mnogo poslov z enostavnim telefonskim pogovorom. Tako se prihranijo papir in ljudje. Vojaki na vzhodni fronti potrebujejo papir, da si znjim ovijejo noge v čevljih ali da se kako drugače zaščitijo proti mrazu. Nemški državljani bi morali šteditи s papirjem, kakor mora včasih borec na postojanki šteditи tudi s strelivom. Vsaka vrsta, vsak milimeter prihranjenega papirja pomeni na tak način kilometer prihranjene poti do zmage. Prebivalstvo mora spoznati, da je nekteto stvari, ki se jim je treba za nekaj časa odreči. Ni važno na primer, da je kak urad ali kako podjetje polno zasedeno z osebjem, važno in bistveno je, da je na fronti dovolj ljudi in dovolj streliva. Zato moramo fronti dati mož in šteditи moramo z vsemi potrebščinami. Brez nadaljnjega je mogoče, da se več napravi in da se sile posameznika bolj izkoristijo.

Nemški narod, zaključuje diplomatski sotrudnik »Reicha«, mobilizira v tem smislu vse. Viri so neizčrpni, moralne energije so nadvse dobre in narod je postal resnejši in trdnejši, tako da ni niti sence omajanega poguma. Nasprotno, nemški narod je sedaj razumel, koliko so vredne njegove čete, ter se je odločil, da ne dá iz rok, kar si je doslej pridobil s tako velikimi žrtvami. (Piccolo.)

Finska ne bo sklenila separatnega miru

Curih, 12. jan. u. Švicarski listi objavljajo izjavo, ki so jo prejeli tuji novinarji v nemških pooblaščenih krogih. V izjavi so demantirali še enkrat vse govorice in vesti, po katerih naj bi se finska vlada pripravljala, da sklene separatni mir s Sovjetsko zvezo. Po teh govoricah naj bi švedske oblasti posredovale med njima. Nasprotno, tako naglašajo v nemških krogih, se bo Finska slej ko prej vztrajno borila z lastnimi silami in sredstvi ob strani nemškega zaveznika do popolnega uničenja boljševizma. Omenjeni nemški krogi opozarjajo na izjave, ki so jih dali helsinški odgovorni politiki že ponovno in v katerih so izrecno opozorili, da hočejo Finci enkrat za vselej končati neprestane spore z ruskim mejašem, ki prestavlja zanje trajno nevarnost. V Berlinu opozarjajo, da Helsinki stalno obveščajo nemško vlado o vseh političnih in diplomatskih korakih, ki jih tam napravijo.

Ameriška zastava na pohodu proti Angliji

Berlin, 12. jan. s. Listi mnogo pišejo o najnovejših britanskih prizadevanjih, da bi rešili svoj imperij s tesnejšo povezanostjo z Zedinjenimi državami Severne Amerike. »Völkischer Beobachter« piše med drugim, da se danes Velika Britanija oprijemlje Zedinjenih držav in na ves glas berači in prosjači za ameriško pomoč, tako da se njen položaj že zdi podoben položaju severoameriškega dominjona. Ameriška zastava, ki je že zasajena na britanskih oporiščih in v zapadni Indiji, a na drugi strani pregnana s postojank na Pacifiku, je sedaj na pohodu proti samemu angleškemu otoku. Prav gotovo bo še velno dovolj Britancev, ki bodo v vsem tem razvoju videli samo dokaz svoje lastne moči. To pa predvsem zaradi tega, ker razni Churchilli in Edeni grade s svojimi tragikomičnimi gestami klovnov svoja poslopja.

Propagandni minister dr. Göbbels piše v tedniku »Das Reich«, da so to poslopja, ki se bodo zrušila, čim bo zgradba zagotovljena. Os je oborožena in pripravljena, da zlomi sleherno grožnjo. Prišla bo ura končnega spopada in zmagal bo tisti, ki se bo boril za višje ideale, ki bo imel močnejšo voljo ter trdnejše srce.

Namen panameriške konference

Bern, 12. jan. s. Po nekem poročilu, ki ga je prejel list »Basler Nachrichten« iz Rio de Janeira, je predsednik Argentine Castillo izjavil, da je glavni namen vseameriškega sporazuma ohranitev miru na ameriškem kontinentu.

Obsedno stanje v Boliviji

Bueno Aires, 12. jan. s Iz La Paza poročajo, da je bolivijska vlada zaradi nesporazumov, ki so se pojavili med vlado in parlamentom glede notranjih vprašanj, odredila obsedno stanje na vsem državnem ozemlju.

Rooseveltovi razgovori

Stockholm 12 jan d Po vesteh iz Washingtona je predsednik Roosevelt v nedeljo sprejel sovjetskega poslanika Maksima Litvinova, s katerim je imel dolg razgovor. Razen tega je imel Roosevelt včeraj daljšo konferenco z načelnikom ameriškega generalnega štaba generalom Marshallom. Nadalje je bil pri Rooseveltu novi ameriški poslanik pri mehiški vladi, ki zdaj odhaja na svoje službeno mesto.

Medzavezniški svet za oskrbo

Stockholm, 12. jan. d. Po informacijah iz Washingtona pričakujejo, da bo ustanovljen medzavezniški svet za nadzorstvo nad dobavami vojnega materiala in potrebščin. Ta svet, katerega člani bodo verjetno imenovani iz krogov ameriških in angleških vojaških in gospodarskih strokovnjakov, bo imel nalogo nadzorovati razdeljevanje vojnega materiala »glede na potrebe enotne strategije zaveznikov«, tako da le-ta ne bi bila ovirana zaradi slabega razdeljevanja vojnih potrebščin.

Predsednik severnoirske vlade v Londonu

Bern, 12. jan. u. V Londonu se mudi ministrski predsednik Ulstra. Bil je nujno pozvan v angleško prestolnico.

Razgovori v Kujbiševu

Tokio, 12. jan. d. Iz Kujbiševa javljajo, da je japonski poslanik pri sovjetski vladi Tatekava 10. januarja obiskal Višinskega in Lozovskega ter šefa urada za Daljni vzhod. Z njimi je imel dve uri trajajoč razgovor, za katerega pa ni znano, na katera vprašanja se je nanašal.

Smrtna obsodba dveh saboterjev

Sofija, 12. jan. s. Vojaško sodišče v Bitolju je obsodilo na smrt dva moža, ki sta bila obtožena sabotažnih dejanj na železnici.

Udejstvovanje bivšega rumunskega kralja

Rio de Janeiro, 12. jan. u. Bivši kralj Karol, ki se je, kakor znano, naselil v Mehiki, je prevzel predsedstvo »Zveze svobodnih narodov«, organizacije, ki jo je ustanovila skupina severnoameriških židov.

Smrt znanega turškega generala

Carigrad, 12. jan. d. Po dolgi bolezni je v Carigradu preminil vpokojeni turški general Fethi Barras paša, ki je med svetovno vojno 1914-18 vršil službo zveznega častnika zadnjega turškega sultana pri pokojnem nemškem cesarju Viljemu.

Mraz na Švedskem

Stockholm, 12. jan. s. Severna zima se sedaj čuti na Švedskem v vsej ostrini. V Falungu je bilo včeraj 25 stopinj pod ničlo, v Stockholmu pa 20.

Nizozemski parnik potopljen

Lizbona, 11. jan. s. Iz Batavije poročajo, da je bil neki nizozemski parnik v vodah okrog Jave napaden od sovražne podmornice in potopljen. Po dosedanjih podatkih je bilo mogoče rešiti le tri nizozemske mornarje.

Zaslužena kazen

Berlin, 12. jan. V soboto zjutraj so tu justificirali Karla Sachsa, ki ga je posebno sodišče obsodilo na smrt, ker si je prisvojil nekaj volnenih oblačil, ki so bila določena za vojsko na vzhodnem bojišču. Sachs se je oglašal pri posameznih družinah kot pooblaščenec urada, ki je zbiral zimska oblačila.

Befana vojakov

Rim, 12. jan. s. Dopolavoro je te dni zaključil tretjo Befano vojakov v tem drugem letu vojne. Obdarovanje vojakov ob tej priliki je bilo izvedeno v velikem slogu. Na vse fronte je prišlo na tisoče in tisoče darov, ki kažejo tovariško vnemo, ki veže srca prebivalstva z borci. Za tretjo Befano vojakov je Dopolavoro izdal 21.257.000 lir, nič manj važen je bil prispevek Dopolavora za otroško fašistično Befano. V raznih pokrajinah Italije je bilo razdeljenih 664.335 darov.

Fašistični mladinski delovni tedni

Rim, 12. jan. s. Glavno poveljstvo GILA bo letos priredilo mladinske delovne tedne, ki bodo poleg že znanih kulturnih in umetniških tekmovanj pospešili vzgojo zdrave liktorske mladine.

Poziv rumunskim vojaškim obveznikom

Rim, 10. jan. s. Rumunsko poslaništvo v Rimu poziva vse rumunske državljane, ki žive v Italiji in so v smislu rumunskih določb dolžni predložiti v pregled svoje vojaške knjižice za leto 1942, da se osebno zglase v uradu vojaškega ataše ja rumunskega poslaništva v času od 15. do 25 januarja. Kdor bi iz kakršnih koli razlogov ne mogel priti osebno v Rim, lahko to opravi tudi pismeno, vendar se mora opravičiti, zakaj se osebno ni odzval pozivu.

Japonski parnik torpediran

Tokio, 12. jan. u. V bližini japonske obale je neka sovražna podmornica pred dvema dnevoma napadla japonsko tovorno ladjo »Daliki«. Ladja je bila poškodovana, tako da jo je morala posadka zapustiti. Vsi člani posadke so še živi.

Piccard in Cosyns v Južni Ameriki

Buenos Aires, 12. jan. u. V Rio de Janeiro je prispela španska ladja »Cabo de Hornos«. Z njo sta se pripeljala v Brazilijo profesorja Piccard in Cosyns. Prisostvovala bosta startu stratosfernega balona, s katerim se bosta dvignila Italijan inž. Oliviero in znanstvenik o. Puig, ki bosta skušala doseči z njim višino 30.000 m. Start bo v bližini Buenos Airesa. Piccard in Cosyns bosta prišla v Argentino prihodnji četrtek. Zaradi njune zamude je bil stratosferski polet odgoden.

Balon je že pripravljen v neki veliki baraki na vrhu San Rafaelu. Na njem sedaj urejajo vse potrebne instrumente. Na balonu montirajo tudi priprave, ki sta jih poslala Piccard in Cosyns za stratosferske raziskave. Oba Belgijca bosta sama preglodala vse aparate.

Nekoliko podatkov iz Avstralazije

Fronta na Tihem oceanu predstavlja prostor orjaškega obsega, v katerem se tro koristi raznih narodov, predvsem Japoncev, Britancev in Američanov. V severnem delu Tihega oceana nastopa kot tekmec Sovjetska zveza, na jugu pa se v senci britanske moči do precejšnje mere uveljavljata Nizozemska in Francija. Portugalska je v tem delu sveta ohranila le neznatne ostanke svojega nekdaj obširnega kolonialnega imperija.

Sedanja vojna v področju Tihega oceana divja za posest Avstralazije, to je onega dela sveta, ki leži med Azijo in Avstralijo in ki spada med najrodovitnejše in na rudninah najbogatejše predele naše zemlje. Monsunski vetrovi, ki prinašajo obilo moče nad te ravnice, vpliv morja pa daje rastlinstvu izredno bohotnost, ki je ni skoro nikjer drugje na svetu, razen v Indiji in v brazilskih pragozdovih.

Področje tvorijo velikanske skupine otokov, med katerimi so največji Borneo, Sumatra, Java, Celebes, Nova Gvineja in Luzon. Ozemlje je hudo ognjeniškega značaja, kar pa ne ovira v znatni meri življenja mnogoštevilnih narodov in plemen, naseljenih na tem zelo razčlenjenem ozemlju. Predvsem je treba navesti malajsko pleme, močno, delavno, hrabro ter obdarjeno z živo inteligenco. Na Filipinih živijo še stari prarodni prebivalci, ki se jih omika še ni dotaknila in ki so znani pod imenom Negrito. Na Novi Gvineji živi v notranjosti domače ljudstvo, ki se v pogledu kulturnega razvoja še ni povzpelo preko stavb na koleh, mestoma celo niti preko kamene dobe.

Nizozemska Indija ima 71 milijonov prebivalcev, Filipini 18 miljonov, Malajski polotok 5 milijonov in pol, Borneo 1 milijon, Timor 500 000, Birma 17 milijonov, Tajsko 16 milijonov in pol, Indokina 26 milijonov. V celoti znaša prebivalstvo preko 150 milijonov in je porazdeljeno na najrazličnejše narode, plemena, jezike ter vere. Malajci so na temo področju nositelji islama, ki je preko njih prodrl vse do južnih otokov Filipinov, dočim je ostalo otočje po pretežni večini katoliško. V notranjosti otokov žive pagani, do katerih še nista prodrla niti krščanstvo niti islam. Skoro štiristoletno gospostvo Špancev na Filipinih je pustilo svoje sledove v tem, da obrežno prebivalstvo ter prebivalstvo večjih mest govori špansko, v novejšem času pa se naglo širi anglosaščina pod ameriško zastavo.

Gospodarska organizacija teh krajev še ni popolnoma zgrajena in razen Jave, Luzona ter Malajskega polotoka to področje še ni vključeno v svetovni gospodarski sistem. Bogastva zemlje in prirode še čakajo osvajalca. Ogromna prostranstva so še popolnoma neznana in nedotaknjena. Borneo, Sumatra, Celebes, Mindanao, Nova Gvineja, Sundsko otočje, Tajsko in Indokina nudijo še obilo možnosti za gospodarsko udejstvovanje in za milijone naseljencev. Bogastvo tega ozemlja je skoro neizmerno. Ti kraji dajejo sedaj letno 12 milijonov ton petroleja, 300 milijonov stotov riža, 99% vsega kositra, ki se pridobiva na svetu, 200 milijonov stotov sladkorja iz sladkornega trsa, 80 odstotkov svetovne produkcije kavčuka, 50% oljnatih semen, kar tih pridelujejo svet. Če omenimo še gozdno bogastvo, bombaž, sojo, kavo, čaj, tobak ter tropsko sadje, še zdaleka nismo izčrpali vsega bogastva.

Gospodarstvo

V Italiji je le 28.5% delniške glavnice v zasebnih rokah

V zvezi z obvezno pretvoritvijo delnic, glasečih se na prinositelja, v imenske delnice, razpravljajo italijanski listi obširno o tem, kakšne so lastniške razmere v pogledu delnic. O tem je objavil zanimivo izjavo Mario Mazzuchelli v znanem listu »Sole«. Tik pred izbruhom vojne je znašala skupna nominalna glavnica italijanskih družb 56 milijard lir (sedaj znaša okrog 60 miljard) in je bila razdeljena na 22.505 družb. Od teh 56 milijard je preko 70%, namreč 40 milijard v rokah države, državne družbe IRI in v posesti drugih delniških družb, tako da je samo 16 miliiard nominalne glavnice ali 28.5% v rokah zasebnikov. Od teh 16 milijard pa odpade približno 10 milijard na delnice malih podjetij, ki so v stalni posesti posameznikov ali rodbin, tako da prihaja za borzni promet v poštev le za nominalnih 6 miljard delnic. Delnice, ki so v zasebnih rokah (16 milijard lir) predstavljajo le 2.7% italijanskega narodnega premoženja, niih letni donos v obliki dividende pa se ceni na pol miljarde, kar predstavlja le 0.4% nacionalnega dohodka, ki znaša po cenitvi finančnega ministra Thaona di Revela 125 milijard lir.

Od skupnega števila 22.505 delniških družb je odpadlo 14.468 družb na majhne družbe z glavnico pod 1 milijonom lir; 2329 družb pa ima glavnico 1 do 5 milijonov lir. Te majhne družbe z glavnico do 5 milijonov lir (19.797 po številu) so po večini v trdnih rokah; na nje odpade 10.7 miljarde lir glavnice. Srednjih podjetij od 5 do 50 milijonov lir je bilo 869 s skupno glavnico 13 milijard lir. Velikih družb z glavnico preko 50 milijonov lir pa je bilo 142. Na teh 142 velikih družb pa odpade nekaj manj nego 60% celotne delniške glavnice, namreč 32 milijard lir.

Vojni stroški in narodni dohodek v Nemčiji

Po izjavi državnega tajnika Reinhardta znašajo vsi izdatki Nemčije, ki se krijejo iz rednih dohodkov in s posojili, po podatkih za drugo polletje lanskega leta okrog 90 milijard mark na leto, medtem ko znaša na drugi strani uradna cenitev nemškega narodnega dohodka 100 milijard mark. Primerjava med obema številkama bi torej pokazala, da potroši država za svoje finančne potrebe 90% narodnega dohodka.

Med obema številkama pa na prvi pogled ni soglasja, kar sedaj pojasnujejo nemški strokovni listi. Tako pojasnjuje berlinska revija »Bank Archiv«, da je v nemški statistiki narodnega dohodka le del davkov upoštevan v skupni vsoti čistega narodnega dohodka. Vsota, ki jo je treba s tega naslova prišteti k skupni vsoti narodnega dohodka, znaša za leto 1938 14 milijard, za lansko leto pa sorazmerno več.

Na tej podlagi ceni berlinska gospodarska revija »Wirtschaftsausblick«, ki jo izdaja banka Hardy & Co, sedanji korigirani narodni dohodek na 110 do 115 milijard mark. Čeprav se po tem računu razlika med vsoto narodnega dohodka in izdatki države poviša na 20 do 25 milijard, še vedno zdaleka ne ustreza vsoti zasebnih izdatkov prebivalstva, kar pa se da pojasniti na ta način, da so v času vojne izdatki države in zasebnikov večji, nego znaša narodni dohodek, ker se izdatki ne krijejo samo iz narodnega dohodka, temveč je treba poseči tudi po narodnem premoženju. Omenjena berlinska revija navaja med drugim, da so v Angliji izračunali za leto 1940, da znašajo državni izdatki 67%, zasebni izdatki pa 63% narodnega dohodka, kar da skupaj 130%, tako da se 30% skupnih izdatkov krije iz narodnega premoženja, ki se za ustrezajočo vsoto zmanjšuje.

Trošenje narodnega premoženja se kaže predvsem v zamnjšanju zalog surovin in blaga, zlata in deviz ter produktivne substance, vrhu tega pa je v primeru Anglije treba še upoštevati zmanjšanje narodnega premoženja zaradi škode po letalskih napadih in zaradi izgubljenih ladij. V Nemčiji tako dodatno uničevanje narodnega premoženja ne pride bistveno v račun. Kolikor je odložena nadomestna nabava strojev in produkcijskih naprav, je treba na drugi strani vzeti v račun okolnost, da se v mnogih podjetjih tudi v vojni vršijo znatne investicije. Vsekakor krije Nemčija v sedanji vojni mnogo manjši del vojnih izdatkov na breme narodnega premoženja, kakor v svetovni vojni, ko je bilo treba 40% vojnih izdatkov kriti iz narodnega premoženja. V splošnem se lahko ceni, da odpade od potrošnje dobrin na zasebno potrošnjo 40 do 50% narodnega dohodka. Na tej podlagi prihaja »Wirtschaftsausblick« do zaključka, da se krijejo vojni izdatki na breme narodnega premoženja le v obsegu 20% do 30% narodnega dohodka.

Gospodarske vesti

= **Plačilni promet s Češkomoravskim protektoratom.** Praška narodna banka je objavila, da je uveden plačilni promet med Italijo in Albanijo ter obema priključenimi pokrajinami bivše Jugoslavije na eni strani in Češkomoravskim protektoratom na drugi strani. Plačilni promet se vrši preko nemške obračunske blagajne v Berlinu. Obveznosti, ki so nastale pred 1. julijem 1941, se preračunavajo v razmerju 100 din enako 5 mark ali 50 kč.

= **Pojasnila k racionirani prodaji tekstilnih izdelkov.** Okrožnica Visokega komisariata od 30. 12., o kateri smo poročali že v nedeljski številki, navaja med drugim, da so se dogodili primeri, da so trgovci prodajali izdelovalcem konfekcijskih izdelkov in pohištva tkanine brez točk, in sicer za izdelovanje konfekcijskih predmetov za novorojenčke, ki se prosto prodajajo, in za izdelovanje pohištva na podlagi izjave kupca, da bo dotične tkanine uporabil izključno v ta namen in da prodaja samo take predmete. Ta način postopanja pa je docela v nasprotju z navodili za racionirano prodajo tekstilnega blaga in se kršitelji izpostavljajo strogim sankcijam. Za dobavo tkanin, ki se potrebujejo za izdelovanje predmetov, ki niso podvržena racioniranju, bodo izdana primerna navodila, ki bodo izdana v najkrajšem času.

= **Gospodarska preosnova v pokrajinah zapadne Poljske, ki so priključene Nemčiji.** Dunajski list »Neues Wiener Tagblatt« poroča obširno o gospodarski preosnovi v pokrajinah zapadne Poljske, ki so priključenene Nemčiji (to so predvsem Pomorjansko, Poznanjsko in pokrajina okrog Lodza), medtem ko je vzhodno področje vključeno v Poljsko generalno gubernijo. List povdarja, da priključeno področje, ki je važno za bodočo kmetijsko produkcijo Nemčije in ima precej industrije, v bodoče ne sme biti več naseljeno z mešanim prebivalstvom. Zato mora biti zasigurana čista naselitev z Nemci. Le tako bo to področje lahko izvršilo svojo važno nalogo in bo postalo most proti vzhodu. Vse te naloge so poverjene posebni organizaciji Haupttreuhandstelle Ost, ki je v zvezi z državnim komisarjem za utrditev nemškega življa. Po podatkih, ki jih je objavil znani list »Der Fünfjahresplan« je organizacija »Haupttreuhandstelle Ost« zajela vsega 230.000 industrijskih in obrtnih obratov vsake velikosti in okrog 250.000 zemljišč v mestih. Obrati, ki so važni za oskrbo, so bili že prenešeni v zasebne roke Nemcev. Tudi del drugih obrtnih in industrijskih obratov je že izročen zasebnikom. Od manjših obrtnih in rokodelskih obratov pa mnogi ne pridejo v poštev za prevzem, ker so preveč primitivni in bodo likvidirani. Za prevzem pridejo v poštev predvsem oni Nemci, ki so se po svetovni vojni izselili iz Poljske. Pozneje bodo prišli v poštev tudi bivši vojaki, ki so se udeležili vojne. Največje težave povzroča ugotovitev in cenitve terjatev in dolgov prevzetih podjetij. To vprašanje je urejeno z naredbo od 15. avgusta 1941. Večina terjatev se črta, priznane terjatve pa se likvidirajo na način, ki je podoben konkurznemu postopku.

= **Nemške železnice v lanskem letu.** Uprava nemških državnih železnic je izdala začasen pregled poslovanja v pretekłem letu. Dohodki nemških železnic so se povečali na 9 milijard mark (prejšnje leto 7.6). Povečanje dohodkov za 18% gre predvsem na račun povečane storitve, deloma pa je pripisati povečanju omrežja zlasti na jugovzhodu; poleg tega je lani v celoti prišel do izraza prevzem omrežja v Alzaciji in Loreni ter v Luksemburgu. Železniška uprava je lani še povečala odpise, predvsem zaradi tega, ker bodo po vojni potrebne znatne nadomestne nabave vozilnega parka, kolikor se sedaj prekomerno troši.

= **Gradnja plovne zveze med Jadranskim morjem in Dunavom.** Pred tedni smo poročali o načrtu za zgraditev plovne zveze med Jadranskim morjem in Dunavom, ki predvideva plovno pot od Dunava preko Save in Kolpe, od koder naj bi se zgradil prekop do Bakarskega zaliva. Največje stroške bi povzročila gradnja zapornic za spuščanje in dviganje ladij pri Bakarskem zalivu. V zvezi s tem načrtom je tudi hrvatska vlada sestavila program za ureditev te plovne zveze na področju Hrvatske. Predvsem je predvidena gradnja zveznega prekopa med Dunavom in Savo bi bil izpeljan od Vukovara preko Vinkovcev do Slavonskega Šamca. Ta prekop je predviden v širini 40 metrov in [illegible] metrov, dolg pa bi bil 59 kilometrov. Vodna pot od Vukovara do Slavonskega Šamca bi znašala torej le 59 kilometrov, medtem ko znaša sedaj po Dunavu do Beograda in po Savi navzgor 416 kilometrov. Pot bi se torej skrajšala za 357 kilometrov, to je za tri dni vožnje. Drugi del načrta obsega ureditev Save med Slavonskim Šamcem in Siskom ter Kolpe do Karlovca in še preko Karlovca. Na tem področju bodo Savo in Kolpo poglobili, da bo imela globino najmanj 2 metrov. Na to vodno zvezo bo priključen tudi Zagreb. Zato bodo uredili strugo Save tudi od Siska do Zagreba. Za vsa ta dela so že sestavljeni približni proračuni in je za prekop Vukovar—Slavonski Šamac predviden izdatek približno 500 milijonov kun, za preureditev Save in Kolpe pa je predvidenih 300 milijonov kun. Med Slavonskim Šamcem in Siskom, kjer se Sava vije v velikih lokih, bo s presekanjem lokov skrajšana vodna zveza za 60 kilometrov.

= **Hrvatsko madžarska kompenzacijska kupčija.** Med Hrvatsko in Madžarsko je prišlo do sporazuma, po katerem bo novosadska elektrarna dobavljala na Hrvatsko stran električni tok (zlasti Beočinski tvornici cementa in kamnolomu pri Kamenici), in sicer v kompenzacijo za dobavo cementa, ki bo ga dobavljala Beočinska tvornica dnevno določeni količini preko Dunava v Novi sad. Novosadska elektrarna je bila doslej v rokah ameriškega kapitala. Po izbruhu vojne med Madžarsko in Zedinjenimi državami pa je sedaj uvedena prisilna uprava.

= **Iz hrvatskega gospodarstva.** S sedežem v Zagrebu je bila ustanovljena družba Odol d. d., pri kateri je udeležen tudi hemški in madžarski kapital. Nadalje je bila s sodelovanjem nemškega kapitala ustanovljena družba za linolej, preproge in gardine »Litega«.

= **Racioniranje kruha v Turčiji.** Tudi turška vlada je sklenila, da uvede racioniranje kruha. Določen je že dnevni obrok, ki znaša za otroke do 7 let 187 gr, za odrasle 375 gramov in za težake 750 gr kruha.

Letalska nesreča

Madrid, 10. jan. d. Včeraj sta se nad špansko luko Port Bue pojavili dve letali neznane narodnosti, ki ju je vihar gnal v smeri proti morju. Z enega letala je pilot odskočil s padalom, vendar ga je veter zanesel na morje in ga doslej reševalci, ki so nemudno odpluli na pomoč z rešilnim čolnom, še niso mogli najti. Usoda drugega letala ni znana. Verjetno sta obe letali pripadali kaki večji skupini letal, pa ju je vihar zanesel proti obali.

Posebnosti letošnje dolenjske zime

Visok sneg privablja toliko smučarjev kakor še nikoli — V gozdovih dan na dan poje sekira
Obnovljena lesna industrija — Stoletni orehi padajo

***Trebnje**, 12. januarja.*

Po vsem Dolenjskem je zapadel visok sneg. Sneži že nekaj dni v gostih kosmičih neprestano in ga je ponekod naneslo že nad meter visoko. Vsa pota in ceste so na debelo zasnežene. S snežnim plugom po večkrat dnevno orjejo glavno cesto, da je promet po njej mogoč, medtem ko so pota neprehodna. Le malokdo gre iz vasi z doma, saj vse delo zunaj počiva in se ljudje rajši stiskajo okrog toplih peči. Na Dolenjskem se je torej pričela prava zima in imamo za precej časa snega več ko preveč.

Smučarji so prišli na svoj račun in je te dni Dolenjsko deležno tolikšnega poseta kakor še nikoli. Množica smučarjev iz Ljubljane, ki morda prej še ni prestopila zasneženih dolenjskih tal, se je včerajšnjo nedeljo razlila po naših hribčkih in gorah ter smo naenkrat iz vseh ust slišali, da so smučišča pri nas nad vse pripravna. Videti je, da je tudi s te strani prišlo Dolenjsko do polne veljave, žal sicer kasno, a vendar enkrat! Prav zanimivo je bilo opazovati vse te številne orače naših smučišč, ko so se vračali: zadovoljni s smuko, nasičenih želodčkov in napolnjenih nahrbtnikov — tako da smo jim morali pritrditi, da je Dolenjsko za smuk v resnici pripravno, in še več: tudi — koristno! Ob takem stanju smo Dolenjci lahko prepričani, da vezi, ki so jih včeraj navezali smučarji z našim vedno gostoljubnim ljudstvom, tudi prvo sonce ne bo odtajalo. Smuk!

•

Nova, za vse gozdne posestnike in voznike zelo važna naredba Visokega Komisariata v Ljubljani določa, da so vsi gozdni posestniki dolžni nuditi kar največ lesa. Zreli gozdovi se morajo izkoristiti. Sekati se lahko prične brez predhodnega dovoljenja okrajnega glavarstva. Kdor ima prevozna sredstva, jih mora staviti na razpolago za dovoz gozdnih proizvodov. Vsi gozdni posestniki morajo prijaviti, koliko drv, celuloznega lesa ali tehničnega lesa imajo izdelanega in koliko ga nameravajo posekati v teku zime. Če bi kdo ne hotel sekati, bo izkoriščanje gozdov in uporabo prevoznih sredstev prevzela gozdna milica, ki bo izvajala primerne sankcije.

Spričo te objave, ki so jo objavile občanom vse občine, so pričeli kmetje izsekavati gozdne parcele in na Dolenjskem se je razvila živahna lesna trgovina. Prodaja in nakupuje se vsakovrsten les po ugodnih cenah in so prišli do zaslužka mnogi gozdni delavci. Še nikdar ni Dolenjsko izvažalo toliko lesa kakor v teh časih. Ugodne cene in pa navedena uredba sta mnogim kmetom pripomogla do izboljšanja položaja in se bodo vsi gospodarji lahko rešili dolgov. Drugače je spet za tiste, ki jim denarja ne primanjkuje in bi rajši svoje gozdove ohranili.

•

Z novim letom je v povečanem obsegu pričela obratovati trebanjska tovarna. Novi najemnik žage je oživil lesno industrijo v našem kraju in se prvi sadovi že kažejo. Poleg delavcev in voznikov, ki imajo spet zaslužek, so zadovoljni zlasti kmetje, ki imajo sedaj priliko, da brez posredovalcev in prekupcev prodajajo vsakovrsten les naravnost tovarni in tako dosežejo ugodnejše cene.

Veliko povpraševanje je zadnje dni po vsem Dolenjskem za orehovo korenino. Ker se je za ta les odprl izvoz in plačujejo trgovci kmetom po 2 liri za kilogram, kmetje podirajo orehovo drevje kar od kraja. Zlasti stari orehi padajo. Ugodna cena je povzročila, da se s preobilnim izsekavanjem oreha uničuje na drugi strani važen del našega narodnega premoženja. Priporočamo zatorej, da kmetje vedno ravnajo le po zdravem preudarku. —*an.*

Appena sbarcati dopo settimane di crociera i sommergibilisti italiani hanno il conforto della posta — Po celih tednih križarjenja po morju so prišli italijanski podmorničarji spet na kopno, kjer jih prva pozdravi pošta od dragih svojcev

Solenne distribuzione di doni ai bambini a Novo mesto. Al centro: il comandante militare coll. Arpaia col commissario distrettuale Griselli e col segretario politico Varini. Slovesna obdaritev otrok v Novem mestu: v sredini garnizijski poveljnik polkovnik g. Arpaia z okrajnim komisarjem g. dr. Grisellijem in političnim tajnikom g. Varanijem

Sadjar in vinogradnik v januarju

V vinogradu delo v januarju večinoma počiva. Vendar, če se pokažejo ugodni dnevi, lahko v tem mesecu nadaljujemo z rigolanjem, če s tem delom še nismo končali. Predvsem pa moramo paziti, da snega, še posebno ne zmrzlega, ne spravimo na dno jarkov ali med zemljo ker bi pomladi močno oviral hitro segrevanje zemlje. Zmečemo ga na vrh že zrigolane zemlje, kjer ga pustimo ležati. Tudi zmrznjenih večjih kep zemlje ne smemo spraviti na dno jarka, temveč jih moramo razbiti. Če pa nameravamo pustiti zemljo čez leto nezasajeno, je to seveda vseeno.

V januarju lahko dovažamo v vinograde gnoj in zemljo. Posebno v bolj oddaljene vinograde, ki jih nameravamo pomladi še gojiti s hlevskim gnojem, si lahko v zimskih mesecih gnoja navozimo, ker imamo dosti časa in pota so zdaj pripravna. Tudi za napravo dobrega komposta si lahko zdaj navozimo potrebni gnoj v vinograd. Prav tako lahko porabimo zimski čas za vožnjo zemlje v vinograd, kjer je navadno manjka. Posebno zemljo, ki jo je čez leto znosila iz vinograda voda in jo imamo tu pred vinogradom, je dobro zdaj spraviti v vinograd na tisto mesto, kjer jo potrebujemo.

V januarju si ogledamo vse vinogradno in kletno orodje. Vse pokvarjeno popravimo, manjkajoče dele nadomestimo, predvsem pa dobro očistimo vse orodje, če tega še nismo storili. Železno orodje zavarujemo pred rjo s tem, da ga prepleskamo z apnenim beležem, usnjene dele pa zavarujemo s tem, da jih naoljimo. Zimski čas uporabimo tudi za to, da se strokovno izpopolnimo. Vse strokovno časopisje, ki ga poleti zaradi preobilnega dela nismo utegnili temeljito prebrati, lahko zdaj ponovno prečitamo. Našli bomo še mnogo v teh spisih, česar prej nismo opazili. Kmet pa je pozimi tudi bolj zbran. In kar se v vinogradništvu tiče strokovnega pouka, je treba zlasti dolenjskim vinogradnikom priporočiti, da črpajo čim več sodobnih nasvetov iz knjig in iz strokovnega časopisja.

•

Mnogo živalskih zajedalcev najlaže zatiramo pozimi. Pri dobrem pregledovanju vsakega sadnega drevesa se opazijo razne gosenice, ki pomladi in poleti žro listje sadnega drevja. Gnezda v katerih prezimuje na stotine gosenic zlatnice, porežemo in sežgemo. Zato je potreba posebnih škarij na dolgem drogu, da je z njimi mogoče poseči tudi v vrh visokih dreves. Odrezana gnezda zberemo v posebno posodo in nato sežgemo. Dobe se pa tudi plamenice, s katerimi se požigajo gnezda kar na drevesu.

Zlatnica je bel metuljček, ki se pojavi sredi junija in leta le zvečer. Jajčeca zaleže na spodnjo stran listov v podolgastih kupčkih po kakih 200 skupaj. Vsak kupček pokrije z dlačicami iz zadka. Iz jajčec se izvale gosenice, ki ostanejo do jeseni skupaj. Jeseni pa se zapredejo in narede precej velika gnezda, da jih je lahko opaziti. Zlatnica je zelo škodljiva, ker je precej razširjena in se hitro množi, zato je treba nanjo zelo paziti in jo dosledno zatirati.

Na vejicah se najdejo obročki iz jajčec prstaničarja. Tudi prstaničar je droben metuljček, ki leta le ponoči julija in avgusta. Jajčeca so srebrnosiva in jih nalepi v obliki obročka prav tesno drugo poleg drugega okrog drobnih vejic. V obročku je do 400 jajčec. Jajčeca prezimijo in se izvale gosenice šele na pomlad. Obročke, ki jih skrbno sadjarjevo oko opazi na drevju, je najbolje z vejico vred s škarjami odrezati in vse skupaj sežgati.

Na debelejših vejah in deblih so legla gobavca, ki je tudi ponočni metulj. Leta meseca avgusta in septembra in leže jajčeca po več sto skupaj. Vsak kupček pokrije z dlačicami iz zadka, zato jih je od daleč videti kakor kodček kresilne gobe, zaradi česar je dobil ime gobavec. Ena sama samica izleže do 2000 jajčec. V kupčkih jajčeca prezimijo in jim niti najhujši mraz ne škoduje. Spomladi se izvale gosenice in objedajo listje, toda le ponoči. Podnevi leže na kupih po debelih vejah in deblih, ob deževnem vremenu pa se zbirajo tudi v gručah na spodnji strani debelih vej. Gobavec je zelo nevaren zajedavec, ker požre listje na drevesu do golega in se seli z drevesa na drevo. Ptice razen kukavic ne marajo teh gosenic zaradi ostrih dlačic. Pri nas k sreči ni mnogo tega škodljivca, zato je treba paziti, da se ne razpase. Najbolje je pozimi pokončavati gobam podobna legla po debelih vejah in tudi pomladi zatirati gosenice, če se kje pokažejo.

V razpokah med ljubjem, med mahom in lišaji prezimujejo razni škodljivci, ki se najlaže pokončajo pozimi, ker pridemo najlaže do njih. S strguljo in drevesno ščotko je treba očistiti sadno drevje in ga namazati s 15odstotnim arborinom, vrhove in veje pa nabrizgati z 10odstotno arborinovo raztopino.

Prekinjena razprava

Ljubljana, 12. januarja.

V petek se je začela pred malim kazenskim senatom, ki mu predseduje **s. o. s.** Ivan Brelih, razprava proti bivšemu poročniku Ostoju Vokiču in njegovi ženi Olgi.

Obtožnica očita Vokiču, da je ob zlomu jugoslovanske vojske 11. aprila v Novem mestu odvzel na škodo državnega erarja bivše kraljevine Jugoslavije 13,500.000 din gotovine iz blagajne štaba dravske divizije. Njegovi ženi Olgi pa očita obtožnica, da je od 11. aprila do 15. maja v Ljubljani in njeni okolici prikrivala znesek 10.500.000 din, vedoč, da ga je njen mož ukradel, in da je uporabila v svojo, odnosno skupno korist z možem znesek 752.617.50 din. Od ukradenih 13.500.000 din se je izsledilo 12.613.575 din in 15.783 lir, dočim je razlika še nekje skrita, odnosno nepojasnjeno porabljena.

Ostoje Vokič dejanje priznava, krivdo pa zanika. Pravi, da je veliki petek, ko se je že tretjič vrnil na orožniško postajo v Novem mestu, opazil pri blagajni Dravske divizijske oblasti popolen nered. Blagajnika ni bilo več, orožniki ter vojaki pa so odnašali denar. Vokič se zagovarja, da je hotel denar na povelje svojega poveljnika le shraniti, nikakor pa si ga ne prisvojiti. Pravi, da je bilo denarja okoli 8 do 9 milionov. Tudi Vokičeva žena dejanje priznava, krivdo pa zanika. Oba trdita, da sta imela nekaj privatne imovine, ki jima je bila zaplenjena, in sicer Vokič 260.000 din, njegova žena pa 162.000 din.

Na razpravi je Vokič dramatično opisoval dogodke. Na veliki petek je bila komanda vojnega okruga v Novem mestu obveščena, da so nemške čete že na Hrvatskem. Dobili so navodilo, naj o tem obveste častnike in moštvo odpuste. Oficirji so zahtevali svoje plače. Zato so se komandant vojneoa okruga. Vokič in trgovec Batistič, ki je bil tedaj komandatov šofer, odpeljali v novomeško okolico, da bi tam izplačali oficirje. Ker pa je tedaj nastopila splošna zmešnjava, to ni bilo mogoče. Vokič pravi, da ga je komadant poslal nazaj v Novo mesto rešit blagajnika Oblaka. Z Batističem sta se res odpeljala nazaj. Ko pa sta prišla do mostu čez Krko, sta tam že opazila nemške tanke. Takoj sta se preoblekla v civilno obleko in nemoteno nadaljevala pot. Zapeljala sta pred orožniško postajo, kjer sta našla vreče z denarjem odprte, blagajnika Oblaka pa ni bilo več. Zato je Vokič ukazal orožnikom, naj znosijo vreče v njegov avto.

Ko je prišlo povelje, da se mora ves jugoslovanski denar zamenjati, je Vokič, hoteč rešiti vsaj nekaj denarja, začel kupovati nepremičnine. Z nekim arhitektom se je dogovoril za gradnjo hiše v Tacnu. Kupil je vilo »Meto«, toda trdi, da jo je plačal s svojim denarjem. Ko ga je sodnik Kralj vprašal, kako je mogel toliko prihraniti, je Vokič dejal, da je imel v upravi dobrovoljsko posestvo svojega očeta v Banatu, ki mu je letno donašalo 10.000 din, ir za katerega je prejel 75.000 din kupnine.

V soboto ves dan se je razprava nadaljevala in so bile zaslišane priče. Predsednik senata je nato prešel na čitanje spisov. Najvažnejši je zapisnik polkovnika Živanoviča, ki zanika, da bi kaj vedel o denarju. Državni tožilec in branilec sta predlagala zaslišanje še nekaterih prič, senat pa je po kratkem posvetovanju predloga zavrnil in razpravo prekinil.

Dvojni praznik zgledne matere in gospodinje

Danes pred 70. leti je zagledala v prijaznem Škocjanu pri Mokronou luč sveta ga. Marija Lilija, po rodu Kramarjeva, zvesta življenjska družica nadučitelja v pokoju in dolgoletnega poverjenika Vodnikove družbe Vekoslava Lilije v Novem mestu. Pred poroko je preživela najlepša

leta pri bratu Janezu, župniku na Polšniku. Kaj je pomenilo to za župnišče na Polšniku za potujoče dijake in siromake, vedo povedati številni, ki jim je dobra Mici tolikokrat postregla. Ob zidavi nove farne cerkve je dve leti bila na njej vsa skrb za prehrano velikega števila delavstva in voznikov. Obenem je vodila na Polšniku pošto in je napisala tedaj še večinoma nepismenim Polšničanom na stotine pisem in prošenj. Leta 1912. se je poročila s polšniškim nadučiteljem g. Lilijo, s katerim torej ravno že 30 let tovariško deli vse križe in težave. Za časa svetovne vojne je gospodarila pet let sama na polšniški šoli. V zglednem zakonu se ji je rodil sin Bogumil, šolski upravitelj na Dolžu pri Novem mestu, ki pa je še v vojnem ujetništvu.

Tudi ob zasluženem pokoju v Novem mestu je še vedno marljiva in stalno pomaga možu — znanemu dolenjskemu čebelarju — pri čebelarskih poslih. V nemalem obsegu tudi vsa leta pomaga pri nabiranju novih naročnikov Vodnikove družbe in širjenju slovenske knjige v našo najnižjo hišo. Številnim čestitkam prijateljev in znancev se pridružujemo tudi mi in želimo še mnogo srečnih let!

Pogrešana mladenka

Izgubila se je moja hči Jožica Jageman, ki je pred pričetkom sedanje vojne odpotovala v južne kraje. Odtlej je za njo iz-

ginila vsaka sled. Kdorkoli ve kaj o njej, naj blagovoli to sporočiti materi, ki ji je smrt ugrabila tudi sina Djaka. Naslov: **Josipina Jageman - Širaj,** Ljubljana - Moste, Pokopališka 5.

Z Gorenjskega

Novi grobovi in žrtve nezgod. V Tržiču je umrl 77letni čevljar Jože Zaletel. Bil je najstarejši tržiški gasilec, ki je 57 let izvrševal gasilsko službo. Bil je trikrat odlikovan. Na zadnji poti so ga spremili tovariši iz vsega tržiškega okraja. — Daleč naokoli znani trgovec, hišni posestnik in gostilničar Anton Košir iz Bistrice pri Tržiču je umrl v starosti 84 let. Tudi njegovega pogreba se je udeležilo prebivalstvo iz prostranega okoliša. — Na Jesenicah se je ponesrečil delavec France Rekar, ki mu je voz v tovarni pri prevažanju zmečkal levo nogo. V železarni na Javorniku so dobili hude opekline delavci Evgen Kelih, Anton Rajgelj in Vincenc Svetina. V Črnučah je voz poškodoval nekega cestnega delavca in mu zlomil golenko. — Mizar Valentin Mačnik pa je v istem kraju prišel z roko v skobelnik, ki mu je odrezal tri prste. Ponesrečenci se zdravijo v bolnišnici na Golniku.

Nabiranje toplega oblačila in kožuhovine za vojake na vzhodni fronti je bilo na Gorenjskem v teku od 4. do 10. januarja. Gorenjski tednik hvali zlasti prebivalstvo gorenjskih mest, da se je dobro izkazalo. Z Jesenic objavlja daljše poročilo in pravi, da je bil okrožni vodja dr. Hradetzky kar začuden, ko je prišel obiskat Jesenice in je našel v službenih prostorih Koroške ljudske zveze več gospa, ki so bile zaposlene s tem, da so zavijale kožuhovino in volneno obleko že tedaj, ko na Gorenjskem še ni bil izdan poziv za nabiranje.

V Radovljici je bila te dni seja občinskega sveta. Župan Babnik je pozval prebivalstvo, naj se tudi za naprej krepko udejstvuje pri obnovi. Prečital je zahvalno brzojavko gauleiterja dr. Rainerja, ki je sporočil, da se bo posebno zavzel za prospeh Radovljice kot nove gorenjske prestolnice. — Na Mestnem trgu so, kakor v Kranju, postavili zvočnik, ki prenaša godbo in poročila. — Narodno socialni urad je obdaroval otroke v mestu in okoliških vaseh z raznimi igračami in nemškimi mladinskimi knjigami.

POMAGATI SI JE ZNAL

Angleški igralec Kean se nekoč ni naučil svoje naloge. To se sicer dostikrat zgodi tudi pri najslavnejših igralcih, toda postati utegne usodno. Kean je imel razen tega še smolo, da je prišel šepetalec zelo izmučen v gledališče in je ves čas dremal.

Ko je prišel najvažnejši prizor v drami, je Keanu iznenada zmanjkalo znanja in — sape. Začel je še stavek: »Takrat sem se mudil v Rimu...« Potem mu je spomin odpovedal službo. In odpovedal je tudi šepetalec, ki je sladko zaspal. Toda Kean si je znal pomagati. Stopil je pred šepetalčevo omarico, se sklonil in na ves glas vprašal:

— In kaj sem delal takrat, ko sem se mudil v Rimu?

To je pomagalo. Šepetalec se je prebudil in Kean je bil rešen.

Carri armati italiani in una base dell'Africa Settentrionale — Italijanski oklopniki na nekem oporišču v severni Afriki

Obnovite naročnino!

Ko se zbujamo...

Med vsemi čudeži, ki nam jih prežijo življenjski pojavi, je največji čudež gotovo ta, kako nastajajo misli. Do danes si ne moremo napraviti še nobene predstave o tem, kako misli nastajajo, in tako nam nudi prebujenje, to je čas, ko se pričnemo po spanju zavedati svojih misli velike uganke. S tem vprašanjem se je bavil dolgo časa nemški učenjak prof. L. R. Müller, proučeval je pojav prebujenja na samem sebi in je ugotovil sledeče:

Misli, podobe in predstave nastajajo lahko tudi pred prebujenjem, to je med tem, ko nam v spanju zavest počiva. Toda šele potem, ko se prebudimo, prihaja red v naše misli. Zato je opazovanje samega sebe in lastnih duševnih dogajanj med zbujanjem nad vse težko, kajti človek, ki se šele prebuja, nima potrebne duševne sile in zavesti za proučavanje. Zbujajoči se človek ni niti prav sposoben, da bi opisal z besedo ali celo s sliko sanjske pojave, ki so jih ustvarjali njegovi možgani še kratko pred njegovim prebujenjem. Sanje je treba najprvo premisliti, toda večina med njimi nam ne zapusti nobenih ali skoraj nobenih spominskih vtisov, ki so za premišljevanje potrebni, pri tem nastaja vprašanje, da-li se zbujamo vedno naravnost iz sanj in da-li med spanjem sploh vedno sanjamo. Odgovor na to je zelo različen. So mnogi ljudje, ki trdijo, da nikoli ne sanjajo, toda to ni verjetno, verjetno je, da se svojih sanj po prebujenju enostavno ne zavedajo več. Prof. Müller je prepričan, da v globokem spanju sicer ni sanj, a če njega samega zbude iz početnega spanja, doživlja pred prebujenjem vedno kakšne sanje, le da ne more ugotoviti, ali so te sanje obstajale že pred dražljajem, ki ga zbudi, ali pa jih je sprožil ta dražljaj sam. Gotovo je vsekako to, da imajo ti dražljaji svoj vznemirjajoči in prebujajoči vpliv na sanje. Če zabrni ponoči telefon ali pa nastane pred hišo nenavaden hrup, se ti šumi vrinejo najprvo v sanje, ki jih po svoje predelajo, in šele čez nekaj časa nam povedo po teh dražljajih zbujajoči se možgani na podlagi spominskih asociacij, kakšen pomen dražljaji prav za prav imajo.

Tudi spontano nastajajoče sanje nas lahko zbude, zlasti če so zvezane z živahnimi občutki neugodja, n. pr. s predstavo, da padamo ali pa s kakšnim drugim občutkom strahu in groze. Pogosto nastajajo budilne sanje zavoljo telesnih neugodij. Ti dražljaji morajo v možganih po vsej priliki povzročati spremembe bioelektričnega procesa, ki imajo potem za posledico prebujenje. Dražljaji, ki prihajajo v možgane, pa se tudi v spanju duševno ocenjujejo. Spečega učenca ne bo zbudilo grmenje težkih tovornih vozil, ki vozijo mimo hiše, pač pa bo planil hitro iz spanja, če narahlo zaškripljejo vrata, ko prihaja zjutraj ob običajni uri oče v sobo, da ga zbudi. Tudi v nesvestnem spanju deluje ura dolžnosti in nas ob določenem času požene iz postelje.

Kakor stroj, ki se vrti najprvo počasi, preden steče z vso brzino svojih obratov, so tudi bioelektrična dogajanja v možganih svočetka tako malo živahna, da nas ne morejo zbuditi. Čim živahnejša postajajo, tem bolj povzročajo nezavestne sanje, a ko se njih intenzivnost še bolj stopnjuje, se moramo zbuditi in s tem se nam obnovi redno delovanje misli, vrne se nam spomin in se pojavi zavest, ki smo jo izgubili, ko smo zaspali. Pri nekaterih mladih ljudeh je čas, ki ga potrebuje bioelektrični motor, preden se požene z vso silo, precej dolg in precej časa traja, preden se iz omame spanja povrnejo do jasne misli. Močan dražljaj, kakor curek hladne vode, ali če spečega nekdo močno strese oziroma zavpije nanj, proces prebujenja seveda pospešuje, a tudi manj nasilne metode, kakor skok s postelje, pretegovanje in potopitev obraza v hladno vodo, nam morejo pregnati ostanek zaspanosti prav kmalu. Človek, ki ni len, ima tedaj, ko se je popolnoma naspal, potrebo, da vstane in prične delati in tedaj je tudi zmogljivejši nego zvečer. Osvežujoči vpliv spanja izvira iz tega, da so se možgani znova napolnili z bioelektričnimi silami.

Rdeči lasje

Osebe z rdečimi lasmi morajo marsikatero preslišati. Po zaslugi nekega srednjeveškega praznoverja, ki ga nova doba še do danes ni popolnoma premagala, jih smatrajo drugi ljudje pogostoma za zavratne, hudobne in prepirljive. Malokdo pa pomisli na to, da mnogi rdečelasi ljudje zavoljo te svoje barve dobesedno trpijo, da se čutijo manj upoštevane, nego bi bilo potrebno, in da so morali že v svojih otroških letih slišati mnogo zlobnih opazk in dovtipov na račun svojih las. Ni čudno, da postanejo potem občutljivi, da se izogibajo drugih ljudi in kažejo še druge takšne lastnosti. To bi morali ljudje razumeti in se po tem ravnati. Naziranje, da je z rdečimi lasmi nujno zvezana ta ali ona napaka v značaju, je namreč popolnoma zgrešeno in krivično.

Vse je le gola fiziologija. Prof. dr. Zdenko Stary iz Prage, ki je temu vprašanju posvetil obsežne raziskave, je dognal, da je treba razlikovati tri beljakovinske snovi v laseh, ki dajejo po svojem višjem ali nižjem odstotku to ali ono barvo. Poleg svetle barvilne snovi, ki jo Stary imenuje levkokeratin, in temne snovi z imenom melanokeratin, določa barvo las tudi snov rodokeratin, ki je videti v čisti obliki rdečkasta. Različne mešanice teh barvil dajejo vse mogoče odtenke plavih in rjavih las. Popolnoma rdečim lasem nedostaje melanokeratina, na njegovem mestu je tem več rodokeratina, a to ima spet za posledico, da se rdeči lasje ne samo po barvi, temveč tudi po svojih fizikalnih in kemičnih lastnostih razlikujejo nekaj od plavih, rjavih in črnih las. Zanimivo je, da tvorijo lasne korenine rodokeratin zlasti v zgodnjih, otroških letih šele z leti prekrije temna snov, ki je nastaja več v laseh odraslih oseb, rodokeratin in tako nam postane umljivo, da je rdečelasih otrok dosti več nego rdečelasih odraslih. V ostalem pa dobe lasje rdečo barvo lahko tudi na umeten način, ne da bi si človek to želel in pod vplivom zunanjih činiteljev. To larvo dajejo n. pr. neka barvila za plave lase, če učinkujejo predolgo nanje, dalje salmiakovec, lasne krtače v pločevinastem okviru itd.

Kar se tiče drugih fizioloških lastnosti rdečih las, je treba omeniti, da so ti lasje najtrdnejši in da prekašajo plave lase po debelini za nekoliko krati. Rdeči lasje so tudi močnejši od izrazito črnih las. S tem v zvezi bo pojav, da je na rdečelasih glavah manj las nego na glavah drugih barv. Plavolasci imajo n. pr. povprečno 140.000 las, rjavolasci 110.000, črnolase osebe 100.000, rdečelase pa samo 88.000.

A tudi neke konstitucionalne posebnosti so v zvezi z rdečimi lasmi. V koži zelo mnogih teh ljudi se tvori n. pr. izredno malo pigmenta, zato je njih polt naravnost preobčutljiva za sončne žarke. Dalje kažejo po ugotovitvah nekega drugega praškega profesorja moški z rdečkasto-plavo brado neko posebno nagnjenje do akutnih vnetij v sklepih, neki dunajski raziskovalec pa je ugotovil, da je med rdečelasimi ženskami le malo kadilk, tako da je iz tega izvajal neko preobčutljivost teh oseb do nikotina.

Vidimo torej, da je v zvezi z rdečelasostjo cela vrsta posebnih fizioloških lastnosti, ki morejo tu in tam sicer za malenkost vplivati na duševnost rdečelasih oseb, nikoli pa ne v takšni meri in s takšnimi posledicami za značaj, kakor si neuki ljudje prestavljajo na podlagi že davno zavrnjene babje vere.

Africa Settentrionale — Iz Severne Afrike

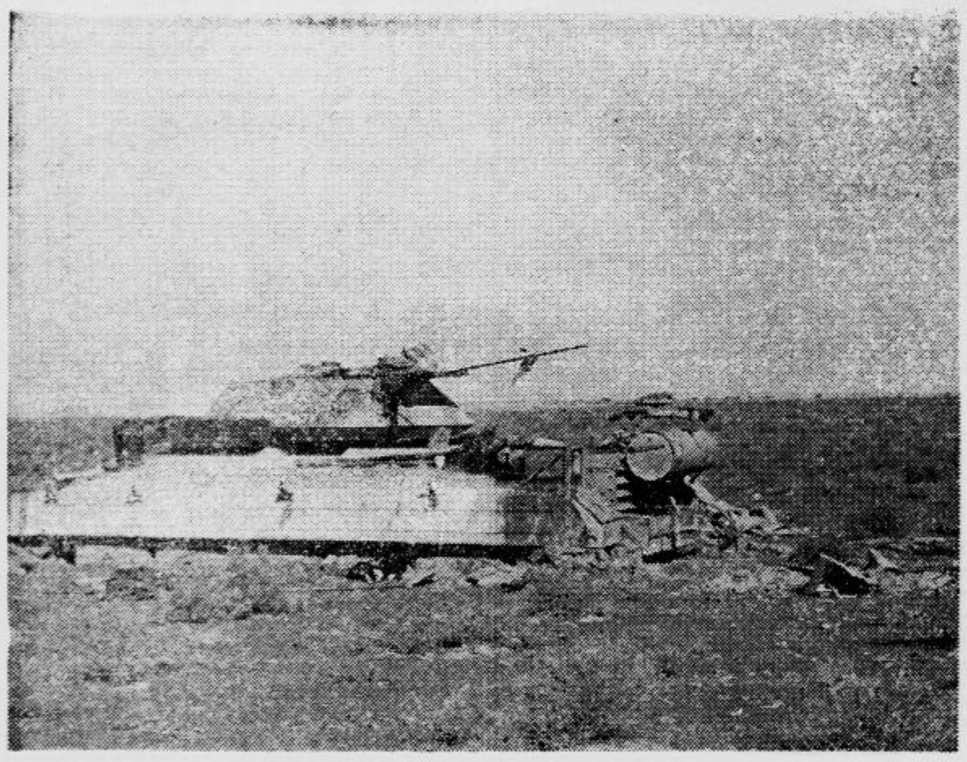

Autoblinda britannica catturata ancora in buono stato nel corso delle ultime operazioni — Britsko oklopno vozilo, ki so ga zajeli še v dobrem stanju med zadnjimi akcijami

L'inverno è finalmente arrivato — Zima je končno prispela

Japonski izreki

Bogastvo samo ovira modrost. —
V duhu nakopičeni zakladi ne rjave. —
Preveč je ravno tako škodljivo kakor premalo. —
Poštenjak ima ravno senco. —
Potrpežljivost je zlato. —
Žabi v mlaki se ne sanja o morju. —
Močan vonj privablja muhe. —
Brez ognja ni dima. —
Če za mnogo denarja malo storiš, si tat. -
Slab rokodelec se srdi na svoje dobro orodje. —
Tudi najboljši konj ne more nositi dveh sedel. —
Tvoje delo bo uspevalo le, če vanj veruješ. —
Zlato se preizkuša z ognjem, človek z zlatom.

Obnovite naročnino!

Navodilo

Kupil sem praška za mrčes.. Njegova barva je lepa, opekasto rdeča, mrtvaška glava na vrečiti je črna, a navodilo se glasi: »Potresi prašek na mesto ki je živalim najljubše.«

Stojim v kopalnici s smrtnim praškom v roki in premišljujem, katero mesto je živalcam prav za prav najljubše. Kakor sem površno opazoval, imajo navado da se držijo za leseno opažno steno. Prilezejo skozi razpoke izpod praga, a zvečer plezajo najrajši po cevih in brazdah centralne kurjave. Preberem navodila do konca, nato ga začnem znova brati. Ah, da je treba vprav na najljubše mesto... Kajti vsakdanje življenje živalic se odigrava v steni, med opekami, v temnih, nezračnih luknjah. Tam živijo ubožno življenje z veliko družino — s taščo, ženo, otroki, podnajemniki, v zelo tesnih razmerah in druga drugo odrivajo iz boljših kotičkov ter globeli v steni. Mislim, da komaj čakajo na to, da pridejo iz dušljivega ozračja svojih bivališč. Ljudje v sobi, ki je živalicam neznano kraljestvo, ležejo spat, ugasnejo luč in mir zavlada v prostoru. Tedaj prilezejo živalice, veselo žvižgajoč izza stene, malo so se nališpale, skrbi in težave vsakdanjega življenja so ostavile doma.

Kam naj se spravijo v takšnem svečtnem trenutku, v blaženi omami svobode in sproščenosti? Samo ob sebi umevno, da si živalca poišče svoje najljubše mesto: mesto ob polici, kjer zbujajo njeno zanimanje vodna pipa in druga zabavna čuda, mesto pred pragom, kjer se dobe tudi male drobtinice, predvsem pa si poišče čudovito kraljestvo kurilne naprave. Kako lepo belo je lakirana in koliko je sprehodnih poti med rebri, poti navzgor in navzdol! Rebra vežejo ozke zice in izletnik pleza po njih sem in tja ter potihoma vzklika od zadovoljstva, ne da bi se menil za nevarnost. Nekoliko korakov — in že je zgoraj na vrhu, nekoliko korakov navzdol — in že zopet se je pokrajina spremenila. Sedaj je zagledal umivalnik in malo preprogo pred kadjo!

To je moral biti grozovit individij s surovo dušo, ki je sestavil navodilo! Vzemimo, da je njegovo najljubše bivališče pozimi Komna in poleti ob morju. Mož ne more pričakati trenutka, ko se poslovi od svojega doma, že dneve prej pripravlja kovčege, končno na se vsede v vlak, si oddahne: končno sem tu, si misli. A tedaj pride nekdo in natrosi po predpisu opekasto rdečega praška predeni, praška, od katerega se mora mož na svojem najljubšem mestu sesesti na tla!

Čutim, kako me obhaja jeza. S srdito kretnjo odprem vrečico in nasujem praška pod polico, po pragu in v okolico kurilne naprave.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

»Povejte, gospod doktor, ali je res, da ljudje majhne postave dalj časa živijo nego ljudje velike postave?«

»Res je.«

»Ali ima ta trditev kakšne opore?«

»Da, Goliat je umrl prej nego David.«

K Matildi je prišel neki mož.

»Jaz sem uglaševalec klavirjev,« je dejal.

»Saj nisem naročila nobenega uglaševalca klavirjev!«

»Vem,« je pokimal mož, »naročili pa so ga vaši sosedi, gospodična!«

»Proti tej razsodbi lahko vložite priziv, lahko pa se tudi odpoveste.«

»Tako? Nu, potem se odpovedujem tej razsodbi.«

S samozavestnim korakom je stopil neki možak v bazar, kjer je vse po liri, in glasno vprašal:

»Kje je tu oddelek za klavirje?«

»Zdravnik Bertoncelj mi je danes prinal svojo ljubezen, mama!«

»Ali ima prakso?«

»Seveda, mama! Napravil je to tako mično!«

»Ne razumem, kako more človek kaditi cigareto za cigareto . . .«

»Ah, to je samo moč volje, moč volje!«

ANEKDOTA

Sloviti Nestroy je moral nekoč zavoljo živčnih motenj k zdravniku. Ta ga je temeljito preiskal, nato je dejal: »Vaše glavno zlo je to, da preveč razmišljate o neprijetnih zadevah življenja. Zavoljo vsake malenkosti se jezite. To je napačno! Nikar ne jemljite vsega tako resno! Poskušajte vse, kar vas jezi, pozabiti čim hitreje mogoče!«

Nekaj časa pozneje je poslal zdravnik komediografu in igralcu osoljen račun. Ker se Nestroy, ki nikoli ni plaval v denarju, dolgo ni oglasil, mu je poslal zdravnik opomin. Nestroy je odgovoril s pismom: »Spoštovani gospod doktor, zavoljo izredno visokega zneska v Vašem računu, bi se moral prav za prav jeziti. Za srečo sem pa pomislil na Vaš dobri nasvet, naj si vse neprijetno čim hitreje izbijem iz glave. Tako sem tudi storil in sem pozabil na Vaš račun. Z najlepšimi pozdravi Vaš Nestroy.«

VSAK DAN ENA

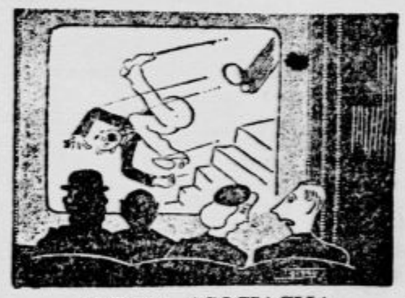

IDEJNA ASOCIACIJA

»To me spominja na nekaj: očetu moraš spregovoriti o njini zaroki!«

Kulturni pregled

Komorni koncert Trost-Šlais

Lep večer, posvečen komorni glasbi, je bil v petek, 9. t. m., v veliki filharmonični dvorani. Komorna dvojica, rektor Glasbene Akademije Anton Trost in profesor Jan Šlais sta s sporedom, izbranim iz najlepših sonatnih del za violino in klavir, stopila na koncertni oder. Ta dvojica umetnikov se je že v pretekli sezoni uspešno predstavila našemu občinstvu kot ena glasbenih edinic, ki z najtemeljitejšo tehnično pripravo posega v svet visoke umetnosti komornega muziciranja in svojo nalogo z vseh strani glasbenega oblikovanja izvrstno opravlja. Na sporedu so bile: ena od Beethovnovih sonat, Cesar Franckova in Respighijeva sonata. Tri dobe, trije slogi, trije dokaj različni harmonski in melodični sestavi so se vrstili pred nami, vendar smo občutili enotno vez, ki spaja vse tri mojstre-ustvarjalce, vez, ki kaže, kako so se vsak po svoje, a vsi trije nedvoumno in smotrno bližali svetišču, kjer domujejo najviši umetniški vzori.

Beethovnova sonata (iz op. 12) ni kakšno posebno mojstrovo delo, čeprav se med njegovimi prvimi deli ne manjka mojstrovin (n. pr. sonata Pathétique op. 13 za klavir). Očituje pa popolno obvladanje snovi in ima nekaj prav lepih mest, zlasti v počasnem stavku, kjer se izraz dostikrat približa globini in močni spovednosti, ki tu tako občudujemo pri večini del duhovskega mojstra. Cesar Franckova sonata pa nasprotno predstavlja višek mojstrovine njegovega sloga in njegovega ustvarjanja. Z njo se morejo meriti po nenavadni milini, po čudovitih izraznih nasprotjih domislekov in po svežini ter nedosegljivi ljubkosti zaključenega dela samo še njegove slovite Simfonične variacije za klavir in orkester. Subtilna akordika, podprta s sijajnim, nevsiljivim in le za šolan sluh zaznavnim kontrapunktom, gradi v Franckovi sonati akustično tvorbo, polno plemenite domiselnosti. Klavirska spremljava podpira sočno melodiko godala in gradi samostojno soroden izraz v dovršenem, bogatem klavirskem stavu. Kakor je Franckova sonata odmaknjena od prvobitnosti v svet zrele, mojstrske fantazije, tako se Respighijevo delo drži elementarnosti in dramatike. Melodika, močna kakor bi vzklila iz sveže zemlje, lije iz godala, spremljana s podrejenimi, dasi bogatimi klavirskimi zvoki. Tu je enotnost v delu italijanskega mojstra: brezpogojna podrejenost melodiji. Ona kraljuje in vodi tek vse sonate. Ona gradi in ustvarja nasprotja v nastrojenjih sama v sebi. Akordika, kakor je bogata je po pomenu na drugem mestu važnosti, najsi bo v mračnem prvem, spevnem drugem ali preprosto kontrapunktičnem tretjem stavku.

Trost in Šlais sta dela interpretirala z intenzivnostjo doživetja, za katero ju lahko marsikdo zavida. Trost je izrazno nedvomno močnejši (tudi zvočno, kar je zlasti pri Beethovnu spravilo oslotni lik nekoliko iz ravnotežja). Šlais pa je v podrobnostih izdelanejši in zlasti mojster v nežnem, natančnem frazi ranju. Vzorna dvojica, ustrezajoča si predvsem v enotnem pogledu na interpretacijo, v istem slogu in umetniškem nazoru delujoča skupina. Tako je bil dobro zaznaven njen enotni pogled na klasiko, romantiko in moderno, namreč hotenje, interpretirati skladbo čustveno-poetično, tudi če gre to morda na račun sloga ali kake druge zahteve, ki bi jo šolsko gledanje marsikakega umetnika sicer ozkosrčno upoštevalo, pa bi ji zato ne dalo tistega fantazijskega poleta, ki edini zgane in povzroči v poslušalcih resnično doživetje umetnine.

Dvorana je bila dobro zasedena, umetnika sta morala dodati še stavek iz Dvořákove sonatine v G-duru.

Marijan Lipovšek.

Heubergerjeva opereta

V Operi smo dobili novo opereto: delo graškega skladatelja Richarda Heubergerja (1850—1914) »Ples v Operi«. Opereto označujejo kot solidno stvaritev te vrste in nekateri bi celo hoteli videti v nji komično opero, kar je spričo otipljivo operetnega značaja »Plesa v Operi« nepotrebna zmeda pojmov. Glasbeno je zadeva zares solidno izdelana in ima nekaj »šlagersko« učinkujočih arij, ki pa so nastale v dobi pred »šlagersko« modo in si zaradi tega niso pridobile tega dvomljivega slovesa. V ostalem ni mogoče reči o Heubergerjevi operetni glasbi, da bi bila tudi v stilnem okviru dunjaske operete, ki se mu tesno prilega, posebno izvirna in v čemer koli pomembna. Heuberger sodi med »artisti minori« te šole, čije glasbeni slog ustreza lahkoumnemu, vedremu in neskrbnemu življenjskemu stilu nekdanjega cesarskega mesta.

Vsebinsko je ta opereta še bolj kakor glasbeno ena izmed mnogih in sicer nikakor ne prvovrstnih operet. Njen poglavitni zapletljaj: dogovorjena preizkušnja zakonskih mož glede zvestobe in »usodno« naključje, ki na plesu v pariški Operi združi v zamenjani vrsti četvero zakoncev, — ta zapletljaj sodi med premlačene operetne motive. Tudi tipa starega don Juana s strogo solidno ženo in spletkarske služkinje sta na operetnih deskah že kar doma. Vedrina in dovtipnost zapleta in razpleta dejanja sta po svojem učinku preudarno pripravljena za zabavo tistega občinstva, ki ne v gledališču in ne izven njega nič kaj dosti ne misli in išče samo lahke, cenene zabave. V tem pogledu — v zabavnem namreč — opereta nikakor ni med najslabšimi; za smeh dovzetni gledalci ne odhajajo nenasičeni. Z vso previdnostjo lahko označimo Heubergerjev »Ples v Operi« za primeren predpustni »blagajniški komad« — predpustni ne le po motivu, marveč tudi po tisti naivni in idilični sproščenosti, katere ni danes v življenju več nikjer; opazovalcu v parterju, ki ni mogel pustiti v garderobi svoje zamišljene glave in ranjene duše, se zdi čudna in davno pozabljena pravijica.

Vrsta igralk in igralcev je pripomogla Heubergerjevi operetni do vnanjega uspeha pri širšem občinstvu: Drago Župan kot lahkomiselni rentnik Beaubuisson, ki vzlic sivim lasem ni izgubil podjetnega zanimanja za ženske in ga Polonca Juvanova kot njegova stroga in odločna žena predstavljata prvo, izrazito komično dvojico. Prijateljski zakonski dvojici igrajo ge. Polajnarjeva in Barbičeva. Modest Sancin in B. Sancin: ta četvorica nosi tudi ne ravno obilno težo pevskih partij. Pridružujeta jim se ga. Poličeva kot soberka in A. Sladoljev kot mornariški kadet, dalje M. Košir jeva kot pisarna in Z. Pianecki kot plačilni natakar. Vse te vloge so v igralskem in — kolikor prihaja v poštev — v pevskem pogledu učinkovite in ustrezujče celotnemu značaju ter lahkemu, vedremu stilu muzike.

Režiser Emil Frelih je dal »Plesu v Operi« primeren scenični okvir, ki je posebno slikovit v drugem dejanju, kjer je mogel s plesi maskiranih in nemaskiranih veseljakov, z rahlo pikantnimi zadevicami okrog »chrambres separées« razviti največ pristnega, z iluzijo razkošja utripajočega operetnega življenja po okusu dunajske šole. Glasbeno vodstvo je v rokah dirigenta Demetreja Žebreta, ki ubrano združuje orkester s pevci na odru in daje izvedbi glasbeno gladek in prijeten potek.

ZAPISKI

NOVA VOJNA LITERATURA

»Frankfurter Zeitung« je priobčila te dni dopis iz Pariza z naslovom »Francoske literarne nagrade«. V njem se bavi s pojavom, ki je v prejšnjih časih vzbujal v Franciji, posebej še v Parizu, živahno zanimanje in široke odmeve, namreč s podelitvijo književnih nagrad. Za nje so se v predvojnih časih zanimali tudi ljudje, ki knjig sploh niso brali; bile so — prav kakor rezultati velikih športnih prireditev ali konjskih dirk — nekaj časa predmet bežnih razgovorov in vsak je čutil potrebo, da je bil o tem poučen.

V sedanjih razmerah se stara »Académie française« še ni odločila, da bi podelila svoje vsakoletne nagrade. Takisto se njeni tekmeci v »Académie Goncourt« niso odločili, da bi med novo književno žetvijo poiskali knjigo, ki bi bila vredna njihovega posebnega odlikovanja. Podeljena je bila samo »Prix Théphraste Renaudot«, ki jo upravlja skupina žurnalistov in kritikov. Izbirati je bilo samo med novimi francoskimi

Kronika

* **Nova grobova.** Za vedno je zapustil svojce nišni posestnik v Ljubljani g. Jože Praprotnik. Nepozabnega pokojnika so spremili k večnemu počitku včeraj popoldne na pokopališče k Sv. Križu. — V 39. letu starosti je preminil posestnik, gostilničar in trgovec g. Anton Cinkole. Na zadnji poti ga bodo spremili v torek ob 10. iz njegove domačije v Malih Poljanah (Lakence) na župnijsko pokopališče pri Mokronogu. — Pokojnima blag spomin, žalujočim svojcem pa naše iskreno sožalje!

* **Smrt uglednega kiparja.** V Apuanih je v visoki starosti 81 let umrl kipar Alessandro Lazzerini. Pokojni si je pridobil velike zasluge zlasti kot vzgojitelj mladega kiparskega naraščaja, saj je bil dolgo vrsto let profesor na akademijah v Firencah, Apuanih, Bologni in Perugii. Lazzerini se je 60 let z velikim uspehom udejstvoval kot kipar in zapušča za sabo veliko število znamenitih del, med njimi tudi veličastni spomenik Petrarci.

* **Na vzhodni fronti** je padel znani nemški smučar-skakalec Heini **Wiedemann**, star šele 23 let. Wiedemann je bil poleg Josefa Weilerja in Heinija Klopferja najuspešnejši tekmovalec iz Allgäua. — Istočasno poročajo listi, da sta padla nadporočnik Viljem Book, vitez železnega križa, in generalni major Jurij Braun, poveljnik neke brandenburške divizije. Prvega je zadela krogla na čelu stotnije, drugega pa je raznesla ruska mina.

* **Papeževa pohvala filmu »Zaročenca«.** V soboto dopoldne je papež v posebni avdijenci sprejel umetniške tvorce filma »Zaročenca« in jim izrazil svoje dopadajenje nad delom, ki si ga je imel priliko ogledati. Papež je izrekel svojo pohvalo vsem, ki so pomagali ustvariti film, in onim, ki so dali pobudo zanj.

* **Moč italijanskega električnega omrežja.** V zadnjih desetletjih se je hidroelektrična industrija po zaslugi državnih podpor na široko razmahnila. Kakor povzemamo po uradnih podatkih, je do konca leta 1940. obratovalo v Kraljevini 1159 hidroelektričnih central, izmed katerih jih je bilo 78 zgrajenih v razdobju 1936-40, z močjo 5,054.895 konjskih sil in z letno proizvodnjo 17.900 milijonov kilovatnih ur. Pravkar je v gradnji še 71 hidroelektričnih central z močjo 934.121 k. s., ki bodo dale 5300 milijonov kilovatnih ur na leto. V pripravi je gradnja 92 nadaljnjih hidroelektričnih central z močjo 714.347 k. s., ki bodo dale na leto 3200 milijonov kilovatnih ur, proučujejo pa se še načrti za 343 električnih central z močjo 3,456.868 k. s., ki bodo proizvajale 13.300 milijonov kilovatnih ur na leto.

* **Olje iz otrobov.** Med viri za proizvodnjo hranilnih maščob, ki jim je v času vojne treba posvetiti posebno pozornost, so važni tudi otrobi, ki vsebujejo znaten odstotek olja. Povprečna proizvodnja otrobov, ki prihajajo tu v poštev — brez proizvodnje manjših mlinov, ki delajo za zasebna naročila — se lahko ceni na okrog 9 milijonov stotov na leto. Ker vsebujejo otrobi okrog 4 odstotke olja in če računamo z možnostjo, da se da 3 do 3.5 odstotka tega olja praktično izkoristiti, bi se dalo proizvesti 300.000 stotov surovega olja na leto. Olje te vrste ima odlične kakovosti tako za konzum kakor za shrambo. Prav kakor za živilo pa se da olje iz otrobov s pridom uporabiti tudi v industrijske in medicinske namene.

* **Porast oljnega pridelka v zadnjih šestih letih.** Kakor povzemamo po najnovejših statističnih podatkih, ki jih objavlja agencija AGIT, so se v razdobju zadnjih šestih let vrstile, kar se tiče pridelka olja, dobre in zadovoljive letine z neugodnimi. Tako je Italija leta 1935. pridelala 2149 miljonov stotov olja, leta 1936. samo 1538.5 milijonov, leta 1937. spet 2723 milijonov, leta 1938. samo 1778 milijonov, leta 1939. pa je bil pridelek olja izredno obilen in je dosegel 3.199.5 milijonov stotov. Predlanskim je bila letina spet slaba in je dala samo 1529 milijonov stotov.

* **2 milijona lir za povzdigo ribolova v Dalmaciji in na Kvarneru.** Vlada je določila znesek 2 milijonov lir kot prispevek za poživljenje ribolova v Dalmaciji in na Kvarneru. En milijon bo izplačan še v tekočem proračunu, en milijon pa v prihodnjem proračunskem letu.

* **Opozorilo članom bivše »UJMA« in »UJDA«.** V prilogi k »Službenem listu za Ljubljansko pokrajino« 105. Kos z dne 31. XII. 1941 je objavljen »Poziv upnikom«, ki imajo morebitne terjatve proti »UJMA« ali »UJDA«. Zahteve v italijanščini in slovenščini se morajo poslati s primernimi dokazi (dopisi itd.) na zastopništvo likvidatorja »Agenzia Principale della Società Italiana degli Autori ed Editori« (SIAE), Trieste, Via S. Lazzaro 20, najdalje do 15. januarja 1942, ker se po preteku tega roka morebitne priglasitve ne bodo priznale.

* **Splošna šolska obveznost v Albaniji.** V albanskem uradnem listu je bil objavljen dekret, po katerem se za kosovski, debarski in struški okraj uvaja splošna šolska obveznost. Z istim dekretom je bil prosvetni minister pooblaščen v novo priključenih ozemljih ustanoviti potrebno število osnovnih šol in otroških vrtcev.

* **Nemčija potrebuje ljudi z znanjem jezika.** Nemški listi ponovno objavljajo vabila, naj se zglasijo tisti, ki obvladajo tuje jezike. Pravijo, da bi veliko delo v zasedenih pokrajinah ne bilo nikoli opravljeno, če ne bi bili na razpolago možje in žene z znanjem jezikov. Povpraševanje je veliko. Kdorkoli obvlada poleg nemščine kateri koli jezik, lahko dobi primerno nalogo. Marsikdo pa se tudi igraje lahko nauči tujih jezikov. Kdor se hoče izpopolniti, bo sprejet v tečaj. Kdor pa popolnoma obvlada tuj jezik, se mora zglasiti v državnem uradu za tolmače na Dunaju.

* **Prijava za dekliško delovno službo.** Nemška dekleta v starosti do 25. leta, ki morajo odslužiti svoje delovno leto, se lahko do 1. februarja prostovoljno priglasijo, ker so na razpolago različna mesta. Prijave sprejemajo uradi za obvezno delovno službo.

* **Splašen konj se je zaletel v vlak.** Na cesti blizu Livorna se je pripetila razburljiva nesreča. Kmečki posestnik Giovanni Santarnecchi se je peljal z vozom proti domu, ž njim pa sta bila še dva njegova prijatelja. Na cesti se je vprega čisto naraahlo podrgnila ob drug voz, ki je pripeljal mimo, a bilo je dovolj, da se je konj splašil in se je pognal v neznanski dir. Gospodarjeva prijatelja sta že kmalu na začetku popadala z voza, da sta dobila le lažje poškodbe. Santarnecchi pa je na vsak način skušal konja zadržati. A njegovo prizadevanje je bilo zaman, blazna hitrica, s katero je tekel konj, je še vzdržema rasla. Na nekem ovinku je tudi gospodarja vrglo na cesto, kjer je obležal s hudimi poškodbami. Pobesnela žival pa se je nazadnje rešila vprege in zdirjala na železniško progo, ki teče tam mimo. V naslednjem trenutku je mimo privozil vlak in konj se je zaletel naravnost v lokomotivo, da so ga zmrvila kolesa.

IZ LJUBLJANE

u— **Otvoritev razstave akad. slikarja Zorana Mušiča.** V nedeljo dopoldne je bila v zgornji dvorani Obersnelove galerije na Gosposvetski cesti otvorjena razstava akademskega slikarja Zorana Mušiča. Otvoritev je bila izvršena brez formalnosti, a v dvorani se je zbralo lepo število ljubiteljev umetnosti ter predstavnikov kulturnih organizacij in korporacij, med njimi tudi predsednik Narodne galerije dr. Windischer. Zoran Mušič razstavlja 20 del (olja in gvaši), pokrajinskih motivov in tihožitij. Med njimi je nekaj slik po motivih iz Španije, kjer se je umetnik pred leti mudil, in nekaj interijerjev iz Medane, rojstnega kraja pesnika dr. Alojzija Gradnika. Razstavo, ki se uvršča med pomembne umetniške dogodke te sezone, toplo priporočamo zanimanju občinstva.

u— **Po mačem še vedno sneži** in bela odeja polagoma raste in od dne do dne. V nedeljo popoldne se je sicer že skušalo uveljaviti sonce, ki pa se je kmalu spet skrilo za sive zavese. Mraz ne popušča, marveč se zlasti ponoči celo stopnjuje. Jutra so prav mrzla, živo srebro zleze do 8° pod ničlo, od streh vise ledene sveče in na oknih se šopirijo ledene rože. Pravi raj je tudi gori nad velesejmom. V nedeljo je bila množica mladih smučarjev in sankačev podobna mravljišču, pa tudi ob delavnikih je veselo, da je kaj. Letos pač lahko mladina temeljito izkorišča svoje božične počitnice.

u— **Spet nov spored štev. 14 v »Veselem teatru«!** V četrtek 15. t. m. ob 18.30 bo na »Veselem teatru« premiera 14. programa. Na sporedu so nova prijetna in vesela presenečenja za našo občinstvo. Predprodaja vstopnic v četrtek od 10. do pol 13. in od 16. ure dalje.

u— **Maščobe za mesec januar.** V Ljubljani bodo upravičenci za mesec januar dobili za zabelo 200 gr presnega masla, 100 gr soljene slanine in 1 dcl olja. Trgovci bodo sladkor, maščobe in milo od 13. t. m. dalje dobili kot minuli mesec pri svojih grosistih razen onih trgovcev, ki dobivajo blago pri tvrdkah Krisper Coloniale in A. Šarabon & Co. Ti bodo namreč ta mesec dobili milo pri tvrdki Gregorc & Co. a pri tvrdki Ivan Jelačin rajonirani trgovci bodo enako kot prejšnji mesec dobili milo v mestnem preskrbovalnem uradu. Ker se je pa nabava presnega masla za nekaj dni zakasnila, bo razdeljeno pozneje.

u— **Mrakovo gledališče** bo po kratkem presledku uprizorilo klasično tragedijo »Elektra« in to predvidoma prihodnji teden. V četrtek 15. t. m. ob 18.30 pa bo zanimiv humoristično nastop »Pavliharjev«. Predprodaja od danes naprej pri blagajni pred frančiškansko dvorano — dnevno od 10. do 13. ure in od 15. do 17. ure.

u— **Petdnevni smučarski tečaj za začetnike(-e)** se prične v sredo 14. t. m. Tečaj bo trajal dnevno po 2 uri od 14. do 16. ure. Prijave se sprejemajo pri blagajni kavarne »Evropa«. Zbirališče v sredo pred drsališčem SK Ilirije ob ¾14. Prijavnina znaša 60 lir. (—)

u— **Vrtnarsko predavanje pri Sadjarski in vrtnarski podružnici Ljubljana I.** V sredo dne 14. t. m. predava nadzornik g. Josip Štrekelj o pomladanskem obrezovanju sadnega drevja in grmičja raznih oblik in po različnih metodah. Začetek točno ob 18. (šesti) uri zvečer. Skioptične slike. Kemijska predavalnica na I. drž. realni gimnaziji v Vegovi ulici. Vstop prost.

u— **Nekaj nesreč.** S kavo se je poparila po nogah 12 letna hči delavca Magda Milehnova iz Ljubljane. Na cesti je padel in si zlomil levo nogo 81 letni gonjač živine Janez Selan. Pri delu se je vsekal v levico 51 letni tesarski pomočnik Janez Koman iz Ljubljane. Pri smučanju si je zlomil levo nogo 8 letni sin kovaškega mojstra Janez Pucelj iz Ribnice. V delavnici električne cestne železnice si je poškodoval prste levice 31 letni mizar Ivan Gale iz Ljubljane. Ponesrečenci se zdravijo v ljubljanski splošni bolnišnici.

Iz Tržaške pokrajine

Umrli so v Trstu 81 letna Josipina Vuga, vdova Lorenzut, 57 letni Argij Orel, 45 letna Marija Marušič, vdova Indrigo, 68 letna Marija Čelik, vdova Gerle, 76 letna Josipina Suša in 58 letna Antonija Samec, por. Strain. — Na oklicih so pari trgovski pomočnik Orest Udovič in zasebnica Nerina Villatora, zasebni nameščenec Alojz Čufar in trgovska sotrudnica Olga Gerbec, strojnik Marjo Javornik in zasebnica Julija Govorčin, trgovec Rok Fum in bolniška strežnica Ljudmila Lisjak ter zasebni nameščenec Anton Skumavc in zasebnica Eugenia Filaferro.

Razstava fotografskih amaterjev. Včeraj dopoldne je bila v prostorih Dopolavora Aquila v Rossinijevi ulici 4 odprta VI. razstava slik, ki jo prireja Tržaška skupina fotografov-amaterjev.

Zatemnitev po novem. Prefekt Tržaške pokrajine je odredil, da od 12. januarja pa do nove odredbe veljajo predpisi o zatemnitvi od 19. do 7.30.

Iz Goriške pokrajine

Nov urnik zatemnitve. Prefekt Goriške pokrajine je odredil, da veljajo od 12. januarja dalje predpisi o zatemnitvi od 19. do 7.30.

Žlahtna vina je treba prijaviti do 15. t. m. Prizadete vinogradnike opozarjamo, da 15. t. m. zapade rok, v katerem je treba prijaviti žlahtna vina. Zainteresirani proizvajalci naj v svojem interesu v tem roku opravijo formalnost in se na ta način izognejo nevarnosti, da bi bil njihov izbrani pridelek v bodoče prištet med vina običajnega konzuma.

Vlak ga je povozil. Salvator Parente, 23 letni delavec iz Dornberga, je pri Rifenberku šel čez železniški most, da bi si skrajšal pot proti domu. Prav tedaj pa je s Prvačine prihitel potniški vlak, ki je Parenteja zadel od strani in ga vrgel ob tla. Pri padcu mu je zlomilo desno lopatico, da so ga morali prepeljati v bolnišnico.

Iz Novega mesta

n **Ženska bolnišnica v preteklem letu.** V letu 1941. je bilo na novo sprejetih 2295 oseb, od tega 121 moških in 2174 ženskih. Oskrbnih dni za bolnike na vseh oddelkih je bilo 38.554, za osebje pa 11.578. Povprečna dnevna zasedba je bila 105.55, vilo sistemiziranih postelj pa je znašalo 134 in tako toraj ni občutila bolnišnica pomanjkanja prostora. Umrlo je 48 bolnikov, od tega 10 moških, bolnišnico ja zapustilo 2152 bolnikov, od teh 1862 ozdravljenih (92 moških), 219 izboljšanih (8 moških), 6 neozdravljenih (2 moška) in 5 premeščenih (2 moška). Bolnišnica je zaposlovala 3 zdravnike in 29 ostalih uslužbencev.

n— **Zadružno-knjigovodski tečaj.** Kmetijski odsek Visokega komisarijata priredi 21. in 22. januarja za uradnike in uslužbence zadrug, ki so včlanjene v Zadružni zvezi in Zvezi slovenskih zadrug, zadružno-knjigovodski tečaj. Tečaj bo pri štemberju v Kandiji. Prijave sprejemati Miha Benedičič, Ljudska posojilnica, Novo mesto, in Jože Lavrič, prokurist Kandijske posojilnice, Novo mesto.

Iz Trebnjega

t— **Osebna vest.** Inž. Lovko, delegat Prevoda pri občini Trebnje, je po službeni potrebi premeščen v Ljubljano. Na njegovo mesto je bil imenovan g. Ludvik Filipič, bivši sreski kmetijski referent.

t— **500 litrov mleka** bo naša občina v bodoče oddajala vsak dan Prehranjevalnemu uradu v Ljubljani.

t— **Pridobnina in rentnina.** Opozarjamo davkoplačevalce, da je treba do konca tega meseca vložiti prijave za pridobnino in rentnino.

Iz Spodnje Štajerske

Svečana izročitev Dravograda. Kakor smo poročali, je novi koroški gauleiter dr. Rainer odredil, da se Dravograd z okoliškimi kraji priključi volšperškemu okrožju. Svečana predaja je bila pretekli petek. Okrožni vodja Grum je pozdravil okrožnega vodjo Gasserja iz Volšperka vpričo brambovcev in ostalega občinstva, ki se je zbralo k predaji.

Razveljavljene davščine. Po novi uredbi šefa civilne uprave so z novim letom razveljavljene na Spodnjem Štajerskem naslednje davščine: mestna uvozna davščina, mestna davščina na vozila in tujsko-prometna taksa.

Iz mariborskega gledališča. Na sporedu so ta teden otroška opera »Janko in Metka«, Benatzkega opereta »Moja sestra in jaz«, opera »Madame Butterfly«, gostovanje graškega gledališča z veseloigro »Zlata Eva«, nadalje opereta »Tri stare škatlje«, opera »Rigoleto« in Dostalova opereta »Monika«.

Zlata poroka. Hans Schniderschitsch in njegova gospa Jožefina, po rodu Srebretova iz Brežic, lastnika lekarne »Pri zlatem angelu« v Gradcu, sta te dni praznovala zlato poroko. Našim starejšim čitateljem je Schniderschitsch vsaj po imenu še v spominu kot nekdanji brežiški župan. Nemški listi ga slavijo kot prvoboritelja za nemštvo na Spodnjem Štajerskem.

Spomin na potres v Brežicah. Dne 29. januarja 1917 je prav hud potres obiskal Brežice in nekatere druge kraje na Dolnjem Posavju. Ob 25letnici objavlja »Tagespost« nekatere spomine. Potres je nastal ob 8.15 zjutraj in je močno razmajal poslopja, s streh je padala opeka. K sreči pa ni bilo preveč poškodovanih in je bila ena sama smrtna žrtev: ga. Voglerjeva iz Gradca. Zemlja se je neprestano tresla in so prebivalci morali na županov poziv zapustiti vse hiše. Obe šoli sta bili preurejeni v madžarsko vojaško bolnico. Značilno pa je, pravi članek, da je takratni brežiški mestni poveljnik, višji štabni zdravnik Kemeny (Žid), prvi pobegnil in pustil svojo bolnišnico z ranjenci vred v nemar. Mraz je bil hud in je dosegel 31. januarja 16 stopinj pod ničlo. Ljudje so prebivali pod velikimi šotori, še neprestano v strahu zaradi novih tresljajev. Hrana je postajala pičla, mraz pa je 3. februarja dosegel že 26 stopinj pod ničlo. Niti obisk nadvojvode Maksa ni mogel dvigniti obupnega razpoloženja. Urejena je bila ljudska kuhinja in šele po 10 dneh bede se je vrnilo normalno življenje v Brežice. Dne 9. februarja je prišlo več geologov raziskovat vzroke potresa. Ugotovili so, da je lahko prebivalstvo nadalje brez strahu. Dne 25. marca je prispela četa gradbenih delavcev, ki so začeli mesto obnavljati.

Iz Hrvatske

Vrhovno državno sodišče v Banja Luki. Iz državnopolitičnih razlogov bosta obe najvišji sodišči v Zagrebu in Sarajevu ukinjeni. Namesto njih pa bo osnovano vrhovno državno sodišče, ki bo imelo sedež v Banja Luki. S tem je storjen nadaljnji korak za napredek in izgraditev Banja Luke kot drugega državnega mesta. Roko v roki s temi važnimi spremembami v hrvatskem pravosodstvu je tudi preosnova najvišjega državnega pravdništva. Vrhovno državno sodišče v Banja Luki je odslej najvišja sodna inštanca v vseh vprašanjih državljanskega in kazenskega prava. Predsednika vrhovnega sodišča imenuje Poglavnik (ne pravosodni minister), predsednik pa mora položiti prisego v roke Poglavnika. Delokrog vrhovnega sodišča v Banja Luki je zelo širok. V plenarnih zasedanjih bo lahko zavzelo stališče tudi do zakonskih osnutkov, ki mu bodo predloženi v izjavo. Sodišče bo donašalo pravne sklepe načelnega značaja in odločalo o vprašanju pristojnosti med up avnimi in sodnimi oblastmi. Stola sedmorice v Zagrebu in Sarajevu bosta s 15. februarjem ukinjena, vrhovno državno sodišče v Banja Luki pa bo pričelo poslovati 1. marca.

Sprejemi pri prosvetnem ministru. Prosvetno ministrstvo javlja, da se bodo stranke sprejemale ob torkih in četrtkih od 10. do 13. ure. Stranke se opozarjajo, da ne prihajajo izven označenega časa.

»Befana fascista« v Zagrebu. V prostorih Italijanskega doma v Bogovičevi ulici je bila v nedeljo dopoldne »befana fascista«, ki so ji prisostvovali vsi zagrebški fašisti.

Pošiljanje paketov ujetnikom. Hrvatski Rdeči križ prejema dnevno toliko pošiljk, da ne more pravočasno vseh odposlati. Zaradi tega se ukinja sprejemanje pošiljk za vojne ujetnike od 12. do 20. t. m. Obenem opozarja Rdeči križ, naj bodo pošiljke zavite v predpisano platno ali juto, ker jih bo drugače razdelil med bosenske reveže.

Od mrtvih je vstala. V neki hrvatski vasi so sosedje in sorodniki objokovali smrt neke kmetice. Nenadno je navidezno mrtva žena odprla oči in zahtevala skodelico kave. Po prvem presenečenju so se prisotni znašli in prinesli od smrti obujeni kmetici kave. Kmalu si je toliko opomogla, da je vstala z mrtvaškega odra, in namesto pogrebščine so praznovali vrnitev v življenje. 24 ur je trajala pojedina in ko se je kmetica poslavljala od svojih gostov, se je zgrudila na tla, v resnici mrtva.

Ustanovljena je uradniška stanovska organizacija. V uradnem listu je bil objavljen zakon o ustanovitvi stanovske organizacije za javne nameščence. To je prva stanovska organizacija, ki je dobila svojo zakonsko osnovo. Njena naloga je pomagati javnim nameščencem, za katere je članstvo obvezno, v političnih, gospodarskih in stanovskih vprašanjih.

Nemški dom v Karlovcu. Nemška narodnostna skupina si je v Karlovcu uredila svoj dom, v katerem je nameščena tudi pred kratkim odprta nemška ljudska šola.

Rumunski pisatelj v Zagrebu. V Zagreb je prispel kot gost hrvatskega zunanjega ministrstva prof. klasične filologije na bukareški univerzi dr. Herescu. Na Hrvatskem se bo mudil teden dni. Prof. Herescu je predsednik društva rumunskih književnikov.

Policijska ura v Karlovcu. Od preteklega petka je dovoljeno meščanom kretanje na ulici do 12. ponoči.

Čestitke hrvatskim letalcem. Iz Berlina poročajo, da je hrvatski poslanik dr. Mile Budak poslal letalcem na vzhodni fronti čestitke za pohvalo v nemškem vojnem poročilu.

Prometne težave. Zaradi velikih snežnih metežev je prišlo na nekaterih progah do manjših ali večjih motenj v prometu. Posebno je prizadeta proga Zagreb—Split, kjer je promet popolnoma prekinjen. Na nekaterih delih te proge so snežni zameti visoki nad 2 metra.

Obiski poslanika dr. Berkoviča. Slovaški notranji minister in poveljnik Hlinkove garde je sprejel hrvatskega poslanika dr. Berkoviča in se z njim dalj časa razgovarjal. Poslanik dr. Berkovič je nato obiskal še pravosodnega ministra Fritza.

Zbirka volnenih predmetov v Zagrebu med pripadniki nemške narodnostne skupine je dala presenetljiv uspeh. Odposlan je bil na fronto že en vagon volnenih predmetov, smuči in smučarskih čevljev.

Radijska poročila za Ameriko. Za milijonsko hrvatsko kolonijo v Ameriki bo oddajala radijska poročila kratkovalovna postaja Zemun, in sicer od 3.15 do 4.15 zjutraj.

Racioniranje usnja. Trgovinski minister je izdal odredbo o razdeljevanju usnja in obutve. Vsakdo, ki hoče dobiti nakaznico za čevlje ali usnje, mora dati izjavo o količini obutve, ki jo ima. Resničnost navedenih podatkov mora potrditi občinska uprava.

Degradirana oficirja. Vojno ministrstvo objavlja, da sta bila major tehničnih čet Mileusnič in nadporočnik Nadvornik od maršala Kvaternika degradirana, ker sta vzdrževala zveze s četniki. Oba sta bila izročena sodišču.

Iz Srbije

K poročilu o božičnici v Valjevu naj bodo dodane še naslednje vrstice: Vsaka družina je lobila tudi posebne jaslice, ki se iz pole izrežejo in le lepo zložijo. Delo Bare Remčeve. Gostom in vsemu Valjevu je bilo pokazano, kako Slovenci prisrčno praznujejo Božič. Sicer skromno, pa vendar prisrčno. Lep znesek je dobila skupna kuhinja valjevskih Slovencev kot čisti dohodek te prireditve. V seznamu dobrotnikov se je treba zlasti spomniti na valjevsko mestno občino, ki je darovala 3000 din, trgovec g. Popovič Borivoj je daroval 1000 din, lekarnar mg. ph. Pero Tadič in restavrater g. Mih. Matič po 500 din itd. Dvorana je bila brzplačna in tiskarna g. Slavuja Andrije je vabila natisnila brezplačno. Poleg tega je bilo še nekaj sto darovalcev, kajti vstopnine ni bilo, pobirali so se pa prostovoljni prispevki in na prireditvi je bilo navzočih preko 600 oseb. Slovenci v Valjevu so veseli uspele prireditve in so jo z delno izpremenjenim programom ponovili na badnji večer v korist srbskih priseljencev.

---

knjigami o sedanji vojni. Tako izvemo iz omenjenega poročila nemškega lista nekaj o vojni literaturi v premagani Franciji.

Nagrada Renaudot je bila priznana Paulu Moussetu za knjigo, ki se imenuje: »Takrat, ko je čas delal za nas«. Po številu glasov se je nagrajenemu vojnemu romanu približevala vojna povest Jeane de Baroncelli »Šest in dvajset mož«. Nekateri člani Goncourtove akademije so se zavzemali za Jeana Damasa »Heroično komedijo«, po en glas Renaudotovega razsodišča pa sta prejeli knjigi: Pierre Béarn, »Od Dunquerqua do Liverpoola« in Christian Mégret »Jaques«. Literarni kritiki so obžalovali, da ni dobila nobenega glasu knjiga Guya de Ehezelea »V vojnem vozu skozi majniške bitke« in pa knjiga Georgesa Blonda »Anglija v vojni«. Zato pa se je pariški tisk izrekel zoper roman Guya des Carsa »Brezimeni častnik«, ki je dobila pri Goncourtu tri glasove. Če Goncourtovi člani dajejo prednost »takim patriotičnim leporisbam in ne resničnim podobam vojne,« pravi dopisnik nemškega lista, »tedaj je bolje, da se niso zedinili za nobeno vojno knjigo«.

»Verjetno je,« pravi pisec nadalje, »da najboljša knjiga o novi francoski vojni sploh še ni spisana, čeprav je že poteklo poldrugo leto, kar je bilo zaključeno nje aktivno razdobje. To, kar je v strelskih jarkih od l. 1914 do 1918. doraslo v večletnem tovarištvu s trpljenjem in smrtjo, kakor Barbussov »Ogenj«, Duhamelovo »Življenje mučencev« in Dorgelasovi »Leseni križi«, bo dobilo dela enakega pomena šele kdaj po zaključku celotne vojne«.

V ostalem pa piše nemški opazovalec: »Pričevanja, kar jih je dala dosihmal francoska književnost o sedanji vojni, se od literature o prvi svetovni vojni razločujejo tako, kakor se bliskovita vojna razločuje od pozicijske. Vojne knjige o l. 1914 so bile dolge, o l. 1939 pa so kratke; prve so bile tako različne, kakor tedanja usoda posameznikov sploh, sedanje pa so si podobne kakor oklopni vozovi. So prav tako preproste kakor neizprosne. Vse obsegajo tri stopnje: dolgočasje prve vojne zime, presenečenje z nemško ofenzivo 10. maja in pekel pri Dunquerqu, kakor tudi kaos bega. Zaradi tega je bilo malo prilike za junaštvo in za človeške doživljaje, vse se odmotava v velikem valu skupne usode. Javna razprava v zvezi s podelitvijo nagrad je opozorila na Mousseta, Baroncellija in Blonda, vendar se v vseh delih razodeva potreba naroda, da se pojasni nepričakovano in naglo katastrofo, ki ga je zadela, njene vzroke in njen nauk«. Tako končuje »Frankfuter Zeitung« svoje literarno pismo iz Pariza.

G. Nemi, APPUNTI di sintassi tedesca. Edit. Lucchesi, Gorizia, 112. Kaj hitro za prvo izdajo je pravkar izšla že druga razširjena ter izpopolnjena Skladnja za nemščino, namenjena realnim in klasičnim zavodom. Pisec je naš rojak, neutrudljivi slovarnik in učbenikar, bivši slušatelj Aleksandrovega vseučilišča v Ljubljani. Ovladujoč enako obe zadevni govorici, pozna kajpada sodobno nemščino in rabi najnovejše izraze kot Flachbildwerk, za kar nudi Bartelov Nemško-slovenski besednjak 1921 samo: Basrelief (ploskorezba). (A. D.)

Nekatere nove italijanske knjige. Aldo Vallone je avtor v Genovi izišle študije »Il romanzo italiano dalla Scapigliatura ala Ronda«. — Pri Salaniju je izšel spis Enrica Giupponija »La Chirurgia« — Carlo Curcio je sestavil in komentiral izdajo »Utopisti e Riformatori sociali del Cinquecento«. — S komentarjem Bruna Brunella je izšel spis Ludovica Antonia Musatori »Della pubblica felicità«. — Manlio Fancelli je izdal pri Zanichelliju »Orazioni politiche del Cinquecento«. — V Livornu je izšla razkošna izdaja slik Benvenuta da Livorna s študijo Paola Fabbrinija in s 110 slikami na posebnih prilogah. — Antonio di Pietro je pisec v Milanu izišlega »Saggio su Pirandello«. — Izšel je humoristični roman Guglielma Giannini: »Le serate del Pretore De Minimis«. — Pri Mondadoriju so izšle proze Gianna Manzini »Venti raconti«.

Italijanski prevod poezij Aleksandra Bloka. Meridiano di Roma« z dne 4. t. m. je priobčil daljše članek Ettora Settanni »Il poeta maledetto di Pietroburgo: Alessandro Blok«. V njem označuje petrograjsko okolje in duhovno ozračje, v katerem je zrasel eden največjih ruskih pesnikov iz dobe zadnjih dveh desetletij pred revolucijo. Nedavno je namreč izšel v zbirki »Fenice« in z naslovom »Poemetti e Liriche« italijanski izbor iz Blokove poezije v prevodu Renata Poggialija, ki ga »Meridiano di Roma« označuje kot dobrega znanca slovanskih slovstev. Med drugim je v knjigi prevod znamenite pesnitve »Dvanajst«, ki jo je poslovenil M. Klopčič. Poročevalec o tej italijanski izdaji Bloka pravi »Blok je prav tako Verhaeren pesnik strašne, demočne sile današnje metropole«. V njegovi poeziji živi vsa mistika nekdanje prestolnice Petra Velikega in severnjaško motne vizije njene usode, ki dobivajo prav v sedanjih bojih za Petrograd fantastične poteze resničnosti.

Zvezda, ki je trikrat večja od sonca

Iz Berlina poročajo, da so v zadnjem času natančneje opazovali zvezdo Sirij, najsijajnejšo stalnico na zimskem nočnem nebu in najsvetlejšo stalnico sploh.

Sirij je od nas oddaljen povprečno 570.000 polumerov zemeljske poti okrog sonca, to je 83.3 trilijona kilometrov, njegova svetloba rabi 8 let in 8 mesecev, preden prispe do nas. Navzlic tej ogromni oddaljenosti so astronomi ugotovili v njegovem gibanju neke znatne razlike v primeri z lastnim gibanjem, ki ga imajo druge, doslej natančneje preštudirane stalnice. Te razlike pripisujejo temu, da kroži okrog Sirija neka druga, ugasla zvezda, ki s svojo privlačnostjo vpliva na Sirijevo gibanje in ga moti. Že Bessel je izračunal, da to nežareše telo obkroži Sirij v kakšnih 50 letih. Na svoji poti se temu zdaj približa, zdaj se od njega oddalji. L. 1890. je popolnoma izginilo v sijaju Sirijeve svetlobe, tri leta pozneje se je pojavilo 2 ločni minuti in 4 sekunde oddaljeno od njega in tedaj so dobo njegovega potovanja okrog Sirija izračunali na 52 let. Poznejša opazovanja z izboljšanimi pripomočki so to število spet malo znižala. Po najnovejših ugotovitvah je masa Sirija in njegovega spremljevalca 3.07-krat tolikšna, kakor masa našega sonca.

SPOMIN NA DUNAJSKE ŽEMLJE

V mirnih časih je dunajsko pecivo zelo slovelo. Toda ni bilo vedno tako. Pred dobrimi 60 leti so se dogovorili dunajski peki in začeli peči čedalje manjše žemlje. Ljudje so sicer godrnjali, toda vse ni nič pomagalo.

Tedaj pa je nekega dne prišel na oder znameniti dunajski igralec in pisatelj komedij Nestroy z majhno žemljico v gumbnici in je pri tej priložnosti rekel, da so žemlje že tako majhne, da jih ljudje lahko nosijo v gumbnicah namesto cvetlic.

Vsi so se temu dovtipu smejali, le peki ne. Še več. Tožili so ga, da je užalil njih stanovsko čast in Nestroy je bil res obsojen na nekaj dni zapora, ki ga je tudi odsedel.

Ko je potem spet prvič nastopil v gledališču, je naprosil nekega tovariša, naj ga na odru vpraša, kako se je v zaporu počutil in če je bil kaj lačen.

»Ne, niti najmanje ne,« je potem na odru veselo odvrnil Nestroy. »Še celo prav prijetno je bilo v zaporu. Hči jetniškega ravnatelja se je zaljubila vame in me ves čas hranila.«

»S čim pa?«

»Z žemljicami.«

»Kako pa je mogla priti do vas?«

»To sploh ni bilo potrebno. Dajala mi jih je — skozi ključavnico.«

Peki so se spet razburili, toda ljudje so potegnili s šaljivcem in ni bilo nove tožbe.

SPORT

Nedelja za smučarje

Kdor je hotel, se je lahko navžil veselja na smučeh
Tekem ni bilo nobenih

Ljubljana, 12. januarja.

Prava smučarska nedelja je bila zadnja in vendar posegamo to pot v območje tovariša dnevnega urednika, če jo omenjamo še posebej tudi v naši rubriki. Kajti smučarstvo moramo vendarle ločiti v dva velika in strogo ločena tabora; v sportni in tekmovalni tabor, v katerega spadajo od Smoleja in Novšaka navzdol vsi številni pristaši belega sporta, ki gojijo sport na smučeh kot sportniki v ožjem pomenu besede, na tekmah in za sportne uspehe po strogo odrejenih pravilih. ter v družabno smučarstvo, ki je navrženo vsem — tukaj lahko rečemo, starim in mladim obojega spola — če jih veseli bivanje in gibanje v prosti naravi tudi v zdravem zimskem zraku. Obe veliki skupini smučarjev sta se pri nas do zadnjih let množili na globoko in široko in čisto po pravici smo se že pred časom povzpeli do trditve, da je »smučarija« postala naš pravi ljudski sport.

Ko pišemo sportno kroniko zadnje nedelje, moramo od vsega početka ugotoviti, da smučarjev iz prvega tabora danes ni bilo na terenu. Zelo verjetno je sicer, da je velika večina bila nekje na snegu, toda to otvoritveno nedeljo je kakor po dogovoru bržkone porabila za to, da se je pomešala med prijatelje belega sporta sploh in se naužila veselja na smučeh brez prireditve, brez sodnikov in seveda tudi brez publike, kakor je že vajena. Tako smo torej radi ali neradi za ta dan izgubili vsako sled, kje so hodili ali vežbali ali se pomešali med nedeljske smučarje naši smučarji-tekmovaci. Tekme niso imeli nobene, to vemo, in zato smo prav za prav že opravili svojo dolžnost.

Pri vsem tem pa le ne moremo kar tako mimo vseh onih, ki se radi hodijo smučat in jih je prva nedelja v znamenju bele mane in užitkov v zimski naravi le potegnila s seboj, čeprav jih ne moremo prištevati med sportnike — po strogih sportnih zakonih. Saj veste, to so množice onih mladih in ne najbolj mladih — samo na papirju seveda — pristašev smučanja, ki so spoznali lepote in koristi tega zimskega »sporta« in so mu zdaj zapisani sezono za sezono, pa naj nastopi kadar koli in kakor koli, pa naj bo teren zanje blizu ali daleč od domačega krova. Ko zapade prvi sneg in se narava ogrne v svoj deviški plašč, potem jih nihče več ne drži doma. Takrat oprtajo svoje ljubljene »dilce«, vzamejo s seboj vse, kar imajo najrajši pri sebi in beli svet je njihov od jutra do večera. In že zato, ker so tako vztrajni, in zato, ker tako ljubijo svoj »sport«, smo jim morali nekaj besed posvetiti tudi v sportni rubriki.

Letos je vprašanje terenov za smučarske tekme in izlete bistveno drugačno kakor je bilo druga leta... Za preskušnjo naših tekmovalcev, ki so dozdaj velik del vsakoletnih sporedov najrajši prenašali na Gorenjsko, bo še treba poiskati novih tras po gričih in holmih naše pokrajine. Poljčevo, Sodražica, Bloke, Gorjanci, kdo ve, kje še vse bodo odslej rdeče zastavice kazale pot, kadar se bodo spet zbrali vsi ti tekmovalci na prvih tekmah. Izletniki so ta problem rešili hitreje in nikogar ni, ki bi se pritoževal, da tja proti Dolenjski ali Notranjski ni prav tako mnogo lepih terenov za nedeljski smuk in prav tako dovolj gostoljubnih streh, kjer se da po končani turi privezati duša.

Kljub vsemu temu pa je Ljubljana sama v danih razmerah le postala večje smučarsko središče, kakor je bila prejšnja leta. Je že tako, da se nekateri nočejo oprijeti novega in rajši preživijo svoj prosti čas v njeni neposredni bližini. Če se hočejo obenem veseliti smučanja, kakor se je bilo treba v nedeljo, potem jim pač ne preostane drugega, da se zgrnejo na oni travnik — kolikokrat je bilo že objavljeno, da ta travnik ni travnik in teren za smuko obenem — nad velesejmom in tam otvorijo sezono. Ta otvoritev je bila letos izredno obiskana in nas je v spominih vrnila v čase pred 15 ali 20 leti, ko so se Ljubljančani — vsi, kar jih je hotelo spoznati tajnosti smučanja in prav toliko onih, ki so jih hoteli občudovati pri tem — nedeljo za nedeljo zbirali na oni idealni strmini pod Šišenskim hribom in se vsaj takrat za nekaj ur odtrgali iz zakajenih prostorov po kavarnah in gostilnah. Tako je bilo takrat, ko so začeli prvi pionirji risati smuške like po Tivoliju, in približno enaka je bila slika letošnjo prvo nedeljo s snegom, ko je Ljubljana spet imela svoje veliko smučišče — deset minut od glavne pošte.

Tako je torej zdaj otvorjena letošnja smučarska sezona za vse, ki so hoteli ne glede na to, ali so dozdaj pripadali smučarskim kanonom ali smučarskim pokovcem... V bodoče pa pojde zares! Kajti prej ali slej se bomo spet razdelili v stara dva tabora in mi »od sporta« bomo stali samo pri sportnikih. Pri minutah in sekundah na progah do toliko kilometrov ter pri metrih in točkah na največji skakalnici v Ljubljanski pokrajini — v Mostecu na Rožniku. Kar počakajte...!

Venezia in Roma uhajata

Po XII. kolu sta ostali sami na čelu, potem pa sledijo Torino in šele nato — Triestina

Zadnje (XII.) kolo v italijanskem nogometnem prvenstvu je v diviziji A najbolj značilno po samih izdatnih izidih, od katerih so nekateri celo prave senzacije. Med temi zasluži prvo mesto visoka zmaga Genove nad Ambrosiano, pa tudi uspehi Livorna in Torina so prekrižali račune najboljšim poznavalcem. Tržačani zmerom bolj čutijo vrzeli v enajstorici, s katero so začeli to tekmovanje, pa so potem zaradi blezur izgubili nekatere odlične moči, tako da so v nedeljo izgubili že drugič, to pot proti močnim Benetkam na njihovih tleh. Posledica: odhod na četrto mesto! Lanski prvak Bologna je to pot zadihal nekoliko krepkeje in zabeležil drugo najvidnejšo zmago te nedelje, in sicer 4:0 proti Modeni, baš dovolj, da se je pomaknil z neprijetnega zadnjega mesta vsaj za eno mesto proti vrhu, tam pa je zdaj ostala Modena.

Rezultati tega kola so bili v ostalem naslednji:

V Milanu: Milano — Liguria 3:2 (2:1), v Genovi: Genova — Ambrosiana 6:1 (4:0), v Rimu: Roma — Lazio 2:1 (1:1), v Napoliju: Napoli — Fiorentina 1:0 (1:0), v Bologni: Bologna — Modena 4:0 (2:0) v Torinu: Livorno — Juventus 3:2 (1:1) v Bergamu: Torino — Atalanta 5:1 (2:1), v Benetkah: Venezia — Triestena 2:0 (1:0).

Stanje po XII. kolu je v diviziji A: Venezia (15:6) in Roma (20:9) 17 točk, Torino (14:13) 15, Triestina (13:8) in Ambrosiana (19:16) 14, Genova (17:14) 13, Atalanta (19:17) in Liguria (22:21) 12 točk itd, Genova se je premaknila z 11 mesta na 6!

V diviziji B je bila glavna prireditev v Novari, in sicer med domačo enajstorico in vodilnim Barijem. Dosežen remis, ki je vsekakor bolj uspeh za goste kakor za domačine, je pustil nedotaknjeno situacijo na vrhu, kjer ima Bari še vedno vsaj točko naskoka pred Vicenzo, ki je zmagala na Reki, in celi dve točki — kakor prej — pred tretjeplasirano Novaro. V ostalem navajamo rezultate XII. kola (ena tekma je bila odgodena):

V Vidmu: Udinese - Spezia 2:1, na Reki: Vicenza - Fiumana 1:0, v Lucchi: Lucchese - Prato 2:2, v Novari: Novara - Bari 1:1, v Sieni: Siena — Savona 2:1, v Lodiju: Pro Patria - Fanfulla 2:0 (!), v Pisi: Pisa - Pescara 2:0 in v Reggiji Emiliji: Reggiana - Padova 0:0.

Stanje: Bari (20:11) 19 točk, Vicenza (14:2) 18, Novara (20:6) 17, Padova (23:10) 16, Fanfulla (22:13) in Alessandria (18:12) 15, Pescara (17:12) in Udinese (13:13) 14 točk itd. Lucchese je zabeležil prvo točko.

Švica nepremagljiva v hokeju na ledu

Ponovna zmaga nad Nemčijo v Monakovu

Povratna meddržavna tekma v hokeju na ledu **med Nemčijo in Švico**, ki je bila v nedeljo odigrana v Monakovu, je prinesla Švicarjem še drugo zmago in dokazala, da to izborno moštvo trenutno res nima tekmeca v Evropi.

Švicarji so to pot zmagali kar s 4:1. Najboljše moči so imeli v svojem znanem prvem napadu, medtem ko so Nemci mnogo izgubili zaradi bleziranega najmočnejšega igralca, znanega Jaenneckea. Edini gol za domačine je zabil Tschibukat.

V soboto so v Bruslju pokopali umrlega predsednika Mednarodnega olimpijskega odbora grofa Baillet-Latoura. Pogreba so se udeležili mnogi nemški in belgijski odličniki. Predstavnik nemškega olimpijskega odbora von Halt je položil na grob lovorjev venec v imenu Vodje.

Slovaški smučarji so se priključili vzgledu nemške akcije glede oddaje smuči in smučarske opreme za vojsko na fronti. V zvezi s tem so bile za letos odpovedane vse smučarske prireditve na Slovaškem.

Radio Ljubljana

TOREK, 13. JANUARJA 1942-XX

7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Lahka glasba, v odmoru napoved časa. 8.15: Poročila v italijanščini. 12.15: Mali orkester pod vodstvom Spaggiaria. 12.40: Koncert mezzosopranistke Bogdane Stritarjeve, pri klavirju Marijan Lipovšek. 13: Napoved časa — poročila v italijanščini. 13.15: Komunike glavnega stana Oboroženih Sil v slovenščini. 13.20: Ljubljanski radijski orkester pod vodstvom D. M. Šijanca. 14: Poročila v italijanščini. 14.15: Koncert pod vodstvom Alfreda Simonettia ob sodelovanju tenorista Maria Devetza. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Nove gramofonske plošče Cetra. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Tercet sester Doberšek. 20: Napoved časa — poročila v italijanščini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.45: gledališka sezona EIAR: simfonični koncert pod vodstvom Franca Ferrara, v odmoru slovensko predavanje. 22.15: Ljubljanski radijski orkester pod vodstvom D. M. Šijanca. 22.45: Poročila v italijanščini.

Naše gledališče

DRAMA

Torek, 13: Ob 17.30: Boter Andraž. Red Torek.
Sreda, 14.: Ob 17.: Hamlet. Red A.
Četrtek, 15.: Ob 17.30: Bog z vami, mlada leta! Red Četrtek.

OPERA

Torek, 13.: Ob 17.30 Ples v Operi. Red B
Sreda, 14.: Ob 17.: Prodana nevesta. Red Sreda.
Ob 15.: Rigoletto. Izven. Ljudska predstava. Zelo znižane cene.

Meh za smeh

»Kako ste mogli prelomiti častno besedo, ki ste mi jo dali?«

»Na žalost je nisem mogel držati, pripravljen sem pa, da vam dam drugo!«

NAJBOLJŠI KROJAČ

V neki ulici so stanovali štirje krojači, ki so jih ljudje šaljivo imenovali: Mak, Mek, Mok in Muk. Konkurenca je bila huda in vsak izmed štirih mojstrov je hotel biti prvi. Nekoč je Mak nabil na svoja vrata tablo, na kateri je bilo napisano:

»Mak, najboljši krojač v vsem mestu.«

To je dobro vplivalo na ljudi. Pridno so mu nosili svoje obleke in plašče v popravilo in dela mu ni nikoli zmanjkalo. Ostali trije krojači so se kar davili od zavisti. Mek se je prvi zavedel in je obesil na svoja vrata veliko tablo z napisom:

»Mek, najboljši krojač v vsej deželi.«

Odslej je imel največ naročnikov in ljudje so se včasih trli pred njegovo delavnico. Ostala dva krojača sta besnela od nevoščljivosti. Tedaj je Mok obesil na svoja vrata veliko kroglo, na kateri je bilo napisano:

»Mok, najboljši krojač na svetu.«

Ubogi Muk ni vedel, kaj bi napravil. Premišljeval je, kaj naj stori. Naposled je obesil na svoja vrata desko z napisom:

»Muk, najboljši krojač v tej ulici.«

Ko so meščani zagledali ta napis, so se od srca smejali in vsak si je odslej rad dal pri Muku krojiti obleko.

Mali oglasi

Službo dobi

Beseda 1 — .60, taksa — .60, za iskanje naslova ali za šifro Din 3.—

Governante
per Roma per bambina settenne cercasi. Parli italiano perfetto tedesco. Presentarsi albergo Metropol ore 17.—18.30, Marchini. 638-1

Služkinja
poštena, snažna, vešča kuhanja dobi takoj zaposlitev. Pod Rožnikom c. V.-3-I. 645-1

Treznega hlapca
in konju in za vsa domača dela spremem. Ivan Javornik, Domobranska 7. 657-1

Služkinjo
za vsa hišna dela spremem. Predovičeva 7, Ljubljana, Moste. 656-1

Službe išče

Beseda 1 — .60, taksa — .60, za iskanje naslova ali za šifro Din 3.—

Pošteno dekle
ž deželе išče službo v pomoč v kuhinji ali sobarici. Gre tudi k otrokom. Micika Baznik, Slinovce 7 p. Kostanjevica na Krki 637-2

Mlado dekle
pridno in pošteno z znanjem vseh gospodinjskih del išče stalne namestitve pri samostoini osebi ali družini odraslih oseb. Nastopi takoj ali 1. februarja. Naslov v vse posl. Jutra. 649-2

Vajenci (-ke)
Beseda 1 — .60, taksa — .60, za iskanje naslova ali za šifro Din 3.—

Učenko
takoj sprejmem v večjo kuhinjo v Ljubljani proti polletni učni dobi, brezplačni hrani in stanovanju. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Kuh. učenka« 528-44

Pouk

Instrukcije
daje višješolec. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Uspeh« 639-4

Pouk italijanščine
želim pri dami. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Resen študij« 646-4

Prodam

Beseda 1 — .60, taksa — .60, za iskanje naslova ali za šifro Din 3.—

Šest panjev
dobro ohranjenih prodam. Ogled hlev gostilne Češnovar, Dolenjska cesta. 642-6

Prodam
dvoje elegantnih sani za konjsko vprego. Ogledati Slomškova ul. 6. 640-6

Prodam
2 para nizkih čevljev, skoraj novih št. 35-1/2 in 36, cena 130 in 150 lir. Ogled v trgovini Sever, Marijin trg 2. 658-6

Bosansko preprogo
in več drugih proda ABC, Ljubljana, Medvedova 8, poleg kolodv. Šiška. 644-6

Kupim

Beseda 1 — .60, taksa — .60, za iskanje naslova ali za šifro Din 3.—

Robidov list
lahko vso zimo nabirate in doma sušite. Kupuje in najboljše plačuje vedno Grom - Že Ljubljana, Tržaška cesta 11. 633-7

Lanolin
za izdelovanje mila kupim Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Lanolin« 652-7

Zdravilna zelišča
vseh vrst kupuje in plača najbolje Grom lože, Ljubljana, Tržaška cesta 11. 634-7

Pohištvo

Beseda 1 — .60, taksa — .60, za iskanje naslova ali za šifro Din 3.—

Krasno spalnico
orehova imitacija, dvakrat lakirano poceni proda pohištvo Gluhak Ljubljana, Florianska 19. 636-12

Oblačila

Beseda 1 — .60, taksa — .60, za iskanje naslova ali za šifro Din 3.—

Zimsko suknjo
moško podloženo s krznom nutrija ali slično v slučaju tudi samo krzneno dobro podlogo kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Krzno 13« 650-13

Lokali

Beseda 1 — .60, taksa — .60, za iskanje naslova ali za šifro Din 3.—

Lokal
z moderno izložbo, poleg Figovca, takoj oddam. Informacije daje I. Knez, Gosposvetska c. 1, dvor. 590-19

Sobo odda

Beseda 1 — .60, taksa — .60, za iskanje naslova ali za šifro Din 3.—

Eno ali 2 sobi
prazni s kopalnico oddam Naslov v vseh posl. Jutra 635-23

Sobo s posteljo
in divanom oddam ves dan odsotnim osebam. Istotam naprodaj rabljena suknja. Naslov v vseh posl. Jutra 556-23

Dijaške sobe

Beseda 1 — .60, taksa — .60, za iskanje naslova ali za šifro Din 3.—

Dijakinjo
nižješolko sprejmem v vso oskrbo. Strogo nadzorstvo, pomoč pri učenju. Naslov v vseh posl. Jutra. 540-22

Sobe išče

Beseda 1 — .60, taksa — .60, za iskanje naslova ali za šifro Din 3.—

Opremljeno sobo
s posebnim vhodom išče za takoj gospod. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Center išče« 655-23a

Opremljeno sobo
za 2 ali 3 osebe iščemo za takoj ali kasneje, ev. s hrano. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Center 16« 653-23a

Ves dan odsoten
zaposlen mlajši zakonski par išče lepo opremljeno sobo s kavčem, najraje v vili. Bežigrad, Erjavčeva. Ponudbe na pošt. predal 17, S. M. ali na ogl. odd. Jutra pod »Gorenjci« 620-23

Prazno sobo
(garsonjero, strogi separe) iščem za takoj. Pride v poštev Tyrševa ali center mesta. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Praznа« 643-23

Živali

Beseda 1 — .60, taksa — .60, za iskanje naslova ali za šifro Din 3.—

Mlad pes
volčjak se je zatekel. Dosedaj Celovška 160. 641-27

Izgubljeno

Beseda 1 — .60, taksa — .60, za iskanje naslova ali za šifro Din 3.—

Boa
se je našla v Šiški. Dobi se Polakova ul. 7-I. 654-28

Inserati v „Jutru" imajo velik uspeh!

REUMATIZZATI REVMATIČNI!

Fate regolarmente la vostra cura di zdravite se redno z

URODONAL

Eviterete: Dolori, Sciatica Emicrania, Obesità

Un cucchiaino da caffè mattino e sera in un po' di acqua

in boste preprečili: Bolečine, Ishias (bolečine v kolku), Glavobol, Debelušnost. Zjutraj in zvečer ena žličica Urodonala v malo vode

PRODUZIONE ITALIANA ITALIJANSKA PROIZVODNJA

E UN PRODOTTO DI FAMA MONDIALE
URODONAL JE PROIZVOD SVETOVNEGA SLOVESA

Aut. Pref. Milano 5927 del 31-I 38

Umrl je moj ljubljeni mož, brat, stric in svak, gospod

Anton Činkole

posestnik, gostilničar in trgovec

v 39. letu starosti.

K večnemu počitku ga spremimo v torek, dne 13. januarja, ob 10. uri iz njegove domačije, Male Poljane (Lakence), na župnijsko pokopališče pri Mokronogu.

MALE POLJANE, dne 11. januarja 1942.

AMALIJA ČINKOLE roj. KARLOVŠEK, žena in sorodstvo.

S težkim srcem javljamo, da nam je umrl dne 11. januarja 1941, previden s tolažili sv. vere, naš najboljši in najdražji mož, oče, brat, stric, tast in svak, gospod

JOŽE PRAPROTNIK

hišni posestnik

Nepozabnega pokojnika bomo spremili k večnemu počitku dne 13. januarja ob pol 5. uri popoldne iz hiše žalosti, Ciglarjeva ul. 12, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, 11. januarja 1942.

Žalujoči:
ALOJZIJA, žena; FRANCI in STANKO, sinova; FANČI por. SEVER, hčerka — in ostalo sorodstvo..

R. Sabatini: 39

DOTA IN SRCE

Roman

»Tako srečen, gospodična,« sem vroče odvrnil, »da se časih vprašujem, ali sem res Gaston de Luynes. A treba je, da grem. Čast terja to žrtev od mene.«

In kakor v odgovor na osupli pogled njenih prečudno lepih oči sem ji povedal, kar sem bil rekel že Andreju: da me veže beseda, ki sem jo dal Montrésorju, in da ji moram ostati zvest. Kakor Andreju, se je zdela tudi nji moja namera blazna; a vzlic temu so bile njene oči tako polne občudovanja, da je bilo že za to vredno žrtvovati prostost, in če treba, tudi življenje.

»Preden odidem, gospodična,« sem nadaljeval, gledaje naravnost predse, z nedoločnim občutkom, da mi njene oči nepremično zro v obraz, »preden odidem, bi se vam rad zahvalil za vse, kar ste tu storili zame. Vaša nega, gospodična, mi je rešila življenje; vaša ljubeznivost mi je, to čutim, rešila dušo. Kajti zdi se mi, da nisem več tisti, ki ga je Michelot pred dvema mesecema potegnil iz Loire. Rad bi se vam zahvalil, gospodična, za srečo, ki sem jo užil v teh zadnjih dneh, srečo, ki je bila tolikšna, da ji v vsem svojem življenju ne pomnim enake. Dolžnost, da se vam zahvalim, bi bila komu drugemu, vrednejšemu od mene, lahka stvar; zame pa, ki vem, da sem toliko nižji od vas, je ta dolžnost tako težko breme, da ne najdem zanjo primernih besed.«

»Gospod, gospod, zaklinjam vas! Že tako ste ...«

»Ne, gospodična, niti polovice ne.« rekli več, nego je treba.«

»Torej ste pozabili, kaj ste sami storili zame? Neznatna usluga, ki smo vam jo izkazali, je le siromašno plačilo. Kdo drug razen vas bi bil prihitel, da me reši iz pesti teh divjakov, kakor ste vi prihiteli, in pozabili žaljive besede, s katerimi sem bila malo prej odbila vaše svarilo? Povejte mi, gospo, kdo bi bil zmožen tega?«

»Oh! Vsak, kdor bi se štel za plemiča in bi zvedel, kaj se pripravlja.«

Neverjetno se je zasmejala.

»Zelo se motite, gospod,« je odgovorila. »Vaše dejanje je bilo vredno hrabrih vitezov, ki zgodbe pripovedujeo o njih, in nikoli nikogar mimo vas še nisem poznala, da bi ga bil zmožen izvršiti.«

Te besede in poudarek, s katerim jih je izrekla, so mi razvnele možgane. Obrnil sem se k nji; najine oči so se srečale, in v njenih očeh, ki me še niso znale pogledati, ne da bi se v njih zrcalilo, kolikanj me zaničuje, je sijala tako žarka luč naklonjenosti, sočutja in nežnosti, da mi je jemala vod.

Že mi je roka segala v nedrije in moji prsti so že hoteli izvleči tisti košček zelenega žameta, ki sem ga bil pobral v hosti in dan njene ugrabitve in sem ga ves čas odtlej čuval, kakor človek čuva svetniške ostanke. Še trenutek, pa bi ji bil povedal zgodbo o blazni, obupni strasti, ki mi je polnila srce, da ga je hotela razgnati — a tedajci se je z onega konca terase legel Genovefin zvonki glas: Ivona! Ivona!« Čar trenutka je minil.

Zazdelo se mi je, da je gospodična malce nestrpno trznila, ko se je odzvala setrinemu klicu; nato se je kratko opravičila in me pustila samega.

Omamljen od razburjenja sem se naslonil na ograjo in zastrmel naravnost predse, hvaleč Boga, ki je bil za časa poslal Genovefo, da se nisem utegnil znova osmešiti v gospodičinhi očeh. Niti malo nisem dvomil, da bi bila z zaničevanjem sprejela brezumne besede, ki so mi že drhtele na ustnicah.

Grenko in glasno sem se zasmejal — takisto, kakor se menda grohočejo pogubljeni v peklu. »Gaston, Gaston,« sem zamrmral, »dva in trideset let ti je, pa si tako neumen, kakor še z dvajsetimi nisi bil!«

Nato sem si dejal, da je pač le moja domišljija podtaknila zvoku njenega glau in njenemu pogledu dobrohotnost, ki se nikakor ni ujemala z resničnostjo; in ko sem pomislil na to, da se mi je zdel zgibljaj njenih ramen nestrpen, ko jo je sestra klicala od mene, me je vnovič posilil smeh.

Šele gospodična sama me je zdramila iz teh blodenj. Čudno vznemirjeno je obstala zraven mene: po tem sem takoj uganil vsebino njenega razgovora z Genovefo.

»Nu, gospodična,« sem rekel, ne da bi počakal njenega odgovora, »ali ste zdaj zvedeli, kaj je novega?«

»Da,« je odgovorila. »To, da se ljubita, ni zame nič novega. Da se mislita poročiti, me ne preseneča. A tega, da sta se odločila za skrivno poroko, si nikakor ne morem pojasniti.«

Odkašljaj sem se kakor človek, ki se pripravlja na dolgo in resno besedo, pa ne ve, kako bi začel.

»Čas je, gospodična,« sem izpregovoril, »da zveste pravi vzrok navzočnosti gospoda Mancinija pod vašo streho. Tako boste spoznali razloge, ki mu narekujejo skrivanje. Ko bi se bila zadeva razvila tako, kakor sta hotela zasnovalca njegovega obiska — to je, vaš gospod oče in moj gospod kardinal — vam najbrž nihče ne bi razodel tega, kar vam zdajle povem. Upam, gospodična,« sem nadaljeval, »da me boste poslušali brez strasti in brzdali svoja čustva, ne pa da bi polagali stvari na tehtnico.«

»Tako dolg uvod gotovo ne obeta nič dobrega,« mi je z globoko resnobo segla v besedo.

»Nadejam se, da tudi slabega ne. Poslušajte me torej. Vaš oče in njegova prevzišenost sta prijatelja; eden ima hčer, ki pravijo o nji, da je silno bogata, in ki bi jo v svojem častihlepju rad videl omoženo z možem slavnega imena; drugi ima nečaka, ki ga ga lahko poviša s tem, da mu podeli najvišji naslov, ki ga more dobiti človek, ako ni vladarske krvi; tega nečaka bi prevzišenost rad oženil v rodbino, ki bi mu dala dovolj bogastva, da bi mogel s primernim sijajem in dostojanstvom nositi svoj bodoči naslov.«

Tako govoreč sem se ozrl po gospodični. Čudno rdeča je bila v obraz

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Oton Christof. — Vsi v Ljubljani.